Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 47 (1030) ГОД XX 23 ЛІСТАПАДА 1975 г. ЦАНА 60 гр.

Букаты. Фота В. Рудчыка.

Нядаўна пераканаўся я, што мае веды пра нашу вёску зусім недастатковыя, бо змяняецца яна зараз намнога хутчэй, чым нашы прывычныя традыцыйныя пра яе меркаванні.

БУДЗЕ БЕЛАСТОЦКІ ПАЎМІЛЬЁН!

Па ініцыятыве Ваяводскага камітэта партыі ў Беластоку і Беластоцкага ваяводскага ўпраўлення 21 кастрычніка г.г. ўдзельнічаў я ў вельмі павучальнай экскурсіі беластоцкіх і варшаўскіх журналістаў па некаторых мясцінах Беластоцкага ваяводства. Найперш пабывалі мы ў **Юхнавецкай спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў**, якая ў вёсцы **Заёнчкі** абсталявала **свінаферму.** Але якую! **Разам тут знаходзіцца амаль 2 тысячы кормнікаў. Гэта ўжо сапраўдная фабрыка мяса! За першыя тры кварталы** г.г. **спулдзельчая гаспадарка ў Заёнчках прадала дзяржаве 112 тон мяса.** У ліпені г.г. быў перададзены ў карыстанне новы свінарнік, пабудаваны па праекту Інстытута механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадаркі, што ў скарачэнні абазначаецца знакам „ІМЭР“. Будынак велізарны, змяшчае 580 свіней. Аднак, не вельмі ўдана праходзіць практычнае выпрабаванне, асабліва дрэнна зроблены тут кармавыя сіласы. Яны ўжо проста разваліліся. Падобны свінарнік бачылі мы яшчэ ў Навасадах, і там таксама наглядаліся падобныя клопаты. Справа патрабавала б аднак больш падрабязнага разгляду, а ў мяне сёння няма на гэта часу.

Побач з „імэроўскім“ свінарнікам стаіць у Заёнчках іншы, часткова толькі пабудаваны, разлічаны на 800 свіней. Кошт пабудовы аднаго адсека ў гэтым свінарніку прыблізна на дзве тысячы злотых меншы ад таго, што прапануе славуты ІМЭР. А калі гэтыя дзве тысячы памножыць на 800... Вось якая атрымоўваецца адказнасць!

— Беластоцкае ваяводства ў цяперашніх яго межах, — гаварыў нам віцэ-ваявода Станіслаў Топур, — мае спрыяльныя ўмовы для развіцця свінагадоўлі, якая перш за ўсё патрабуе многа бульбы. Бульба ў нас ёсць, збожжа таксама. Трэба нам толькі адважных людзей, якія не палохаліся б жывёлагадоўлі ў вялікіх маштабах. Нашы сяляне ад дзядоў-прадзедаў прызвычаіліся да гадоўлі ў хлеўчыку на 5-10 свіней і слухаць усё яшчэ не хочуць, калі гутарка ідзе пра мільённыя капіталаўкладанні. Гэта іх палохае. І таму шмат прасцей дагаварыцца з кааператыўнымі гаспадаркамі, незалежна ад таго, пад якой назвай яны выступаюць. Могуць быць гэта ПГР-ы, прадукцыйныя спулдзельні і спулдзельні сельгасгурткоў. Гэтым кааператыўным гаспадаркам давяраюць цяпер загаспадаранне дзяржаўнага фонду зямлі, якога да 1980 года мае быць у нас каля 100 тыс. га.

Арганізатары экскурсіі клічуць у дарогу, на якой — кароткі прыпынак у мясцовасці **Тапаляны. Тут Міхалоўская спулдзельня сельгасгурткоў разводзіць авечак. Аказваецца, авечкі — гэта таксама спецыяльнасць Беластоцкага ваяводства, і ў гэтай галіне жывёлагадоўлі знаходзімся мы на перадавых месцах у краіне.**

У Тапалянах адна аўчарня ўжо запоўнена кудлатымі жыхарамі, а другая яшчэ ў будове. Паабапал бетоннага праезду даўжынёю ў 100 метраў стоўпіліся ў адсеках пры кармілках 520 авечак. Хтосьці жартуе, што на гэтай праезнай дарожцы можна праводзіць трэніроўкі па гонках.

З Тапалян — у Рыбалы. **Тут за вёскай пад лесам ідзе будова фабрыкі курынага мяса. Праз паўтара года адсюль кожны год будуць паступаць у продаж 2 мільёны адкормленых курант, што раўняецца больш-менш 3 тысячам тон высакаякаснага мяса.** Будову фінансуюць прадукцыйныя спулдзельні Беластоцкага ваяводства.

Такая спулдзельня знаходзіцца ў Тыневічах Вялікіх. Тут ужо цяпер ажыццяўляецца смелая ідэя і зарысоўваецца воблік будучыні нашай вёскі. **Паводле яе ўся Нараўская гміна будзе складаць адзіны сельскагаспадарчы вытворчы комплекс,** у якім кожнай вёсцы прызначаецца свая роля. Для прыкладу: **у Ваських — свінагадоўля, 12 тыс. штук у год; у Трасцянцы — авечкі, 9 тыс. штук у год; у Тыневічах Вялікіх і ў Даратынцы — адкорм ялавічыны, разам 3200 штук.**

Пры гэтай нагодзе загадчык сельскагаспадарчага аддзела Ваяводскага камітэта партыі ў Беластоку тав. **Мікалай Гапунік** прыгадаў нам:

(Працяг на стар. 2)

Новыя вершы

Што найсумнейшае ў свеце?
Восеньскі дождж несціханы?
Можа лістоў ападанне,
Крык журавоў развітальны?

Можа скрып весніц, з якімі
Толькі бяседуе вецер,
Скарга самотная скрыпкі,
Плач немаўля на дасвецці?

Можа чаканне таго, чый
След перамецены пылам?
Можа старэнне жанчын,
Тых, якіх зналі, любілі?

Не шкадаваў бы нічога:
Ні маладосці гарачай,
Ні сваіх сіл — каб на свеце
Гэта ўсё змог перайначыць.

Максім Танк

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

ЯШЧЭ АДЗІН

Гэтага свайго вялікага дня культура ў **Дуброве Беластоцкай** чакала доўга, можна сказаць — цэлыя дзесяцігоддзі, а наступіў ён у сонечны надвячорак 24 кастрычніка бягучага года. Менна тады віцэ-міністр культуры др **Юзаф Файкоўскі** ў акружэнні прыбыўшых сюды дзеячоў культуры з усяе Беласточчыны і ў прысутнасці шматлікіх дубраўчан адкрыў новы Дом культуры. І добра сталася, што якраз насцеж адчыненыя дзверы яшчэ аднаго дома культуры ў адлеглым ад вялікіх гарадскіх цэнтраў мястэчку і сядзібе гміны адкрыў сёлетні культурна-асветны сезон у нашым ваяводстве. Гэта доказ таму, што з году ў год, паступова, але няспынна на Беластоцкай зямлі ўсё гусцее сетка новых культурных установаў, а насельніцтва атрымоўвае больш шырокія магчымасці выяўляць і развіваць свае таленты, непасрэдна ўдзельнічаць у стварэнні культурных вартасцей.

Вось хоць бы ў гэтай самай Дуброве Беластоцкай. Доўгі час такія культурна-асветныя ўстановы, як публічная і педагагічная бібліятэкі, грамадская музыкальная школа для дзяцей, культурна-асветная парадня, святліца, туліліся ў сямі розных кутках, параскіданых па ўсім мястэчку. У такіх умовах не магло быць мовы пра іх сканцэнтраваную і мэтанакіраваную дзейнасць, якая б пладатворна ўздзейнічала на развіццё культурнага жыцця не толькі на ўсёй тэрыторыі былога Дуброўскага павету, але нават ахоплівала сваёй дзейнасцю само мястэчка.

Калі некалькі год таму назад наступіла паніжэнне дэмаграфічнага ўздыму і колькасць дзяцей у мястэчку зменшылася, адзін з новых школьных будынкаў аказаўся пусты. На працягу двух год за сродкі з Ваяводскага ўпраўлення і пры грамадскіх пачынах дубраўчан гэты абшырны аб'ект прыстасавалі на дом культуры. Ён атрымаў сучасную абліцоўку і багатае абсталяванне.

— Культура пачынаецца там, дзе не спыняецца ўпартая штодзённая творчая праца, салідная праца, — заўважыў пры адкрыцці новага аб'екта дырэктар аддзела культуры і мастацтва Ваяводскага ўпраўлення **Ф. Пёнткоўскі.** — А ў Дуброве гэтая дзейнасць нават у надта цяжкіх умовах разгортвалася.

— Цяпер культура ў Дуброве ўжо мае сваю сталую і сапраўды культурную сядзібу, — з радасцю кажа дырэктар дома культуры **Р. Слуцкі,** у мінулым настаўнік музычнага выхавання, шматгадовы арганізатар і кіраўнік

(Працяг на стар. 4)

На ўрачыстасці адкрыцця культурна-асветнага сезона на Беласточчыне выступіла адароная салістка Лідзія Лайкоўская — выхавацельніца дзіцячага саду ў Дуброве Беластоцкай.

ГМІНЫ

БОЦЬКІ

На 1 га ў Боцькаўскай гміне высяваецца цяпер па 164 кг NPK. Апрача таго, кожны гаспадар угнойвае зямлю натуральным гноем, які ў спалучэнні з мінеральным дае добрыя вынікі. Вось таму на палях і сенажацях там высокія ўраджаі. Гэты год быў асабліва шчодры. Праўда, не найлепш ўдалася ярына, але затое ўрадзілі азімыя культуры ды бульба, якая з'яўляецца адным з галоўных кармоў хатняй жывёлы. А жывёлагадоўля ў Боцькаўскай гміне належна развіваецца. У ёй спецыялізуюцца і аднаасобныя гаспадары, як, напрыклад, Францішак Пятроўскі з вёскі Седлец, які гадуе каля 100 свіней, Эдмунд Дабравольскі з Пятрова, які мае больш 60 авечак. Спецыялізуюцца ў жывёлагадоўлі і гаспадарскія суполкі. Да найлепшай залічваецца суполка на чале з Тадэушам Невяроўскім з Андрыянак (хутар), якая пабудавала нават кароўнік на 30 кароў.

Кааператыў сельскагаспадарчых гурткоў у Малочках у паспулдзельчых будынках будзе адкормліваць 100 бyкатаў, а СКР у Дубне на працягу года прадае дзяржаве больш 2 тыс. кормнікаў. Спецыялізуецца ў жывёлагадоўлі таксама ПГР Вандалін.

У гміне Боцькі нішто так добра не развіваецца, як гадоўля быдла. Калі ў 1972 г. у сярэднім прыпадала на 100 га зямельных угоддзяў 62 штукі быдла, дык ужо ў 1975 годзе — 79,6 штук. У гэтым годзе вялікая ўвага была звернута на якасць адкормлівання жывёлы, на павелічэнне вагі быдла, якое прадаецца на мяса дзяржаве.

Гмінныя ўлады плануюць дабіцца павелічэння колькасці быдла на 6% у год

(Працяг на стар. 2)

(Працяг са стар. 1)

БОЦЬКІ

і ў 1980 г. атрымаць 105 галоў на 100 га зямельных угоддзяў. Ну што ж, планы амбітныя, планы на меру нашых часоў.

У Боцьках многа ўвагі ўдзяляецца правільнаму выкарыстоўванню зямлі. Галоўнае, каб яна не ляжала аблогам, каб кожны гектар быў засеяны. Справа гэта асабліва важная, паколькі з кожным годам павялічваецца дзяржаўны фонд зямлі за кошт гаспадарак, перададзеных дзяржаве за пенсію. У гэтым годзе старыя людзі аддалі дзяржаве 500 га зямельных угоддзяў. Да 1980 года такой зямлі будзе 800 га. Але ўжо цяпер вырашана, хто на ёй будзе гаспадарыць: 420 га будзе прыдзелена СКР-ам, 100 га — мясцоваму ПГР, 100 га будзе аддадзена ў арэнду і 80 га будзе прададзена сялянам. Запланавана разумна. Трэба толькі, каб хапіла настойлівасці ў выконванні запланаванага.

Многія сяляне гміны Боцькі займаюцца вырошчваннем трускалак. Найбольш — у вёсках Красновесь, Нурэц і Дубна. У гэтым годзе дзяржава заплаціла за трускалкі сялянам Боцькаўскай гміны 8 млн. 400 тыс. зл.

Паводле планаў гмінных улад у 1980 годзе плантацыі трускалак павялічацца да 300 га. Гмінныя ўлады плануюць таксама асвоіць зусім новую, вельмі даходную культуру. З'яўляецца ёю жытні спарыш, які прымяняецца пры вырабе лекаў. Працаўнікі гміны сцвярджалі, што можна атрымаць з аднаго гектара спарыша на суму 900 тыс. зл. Сумы аграмадныя. Варта каля гэтага пахадзіць.

Цяпер хуткімі тэмпамі павышаецца матэрыяльны і культурны ўзровень жыхароў вёсак Боцькаўскай гміны (і не толькі Боцькаўскай). У 1972 годзе дзяржава выплаціла сялянам за ўсё ў іх купленае па 23 тыс. зл. у разліку на аднаго статыстычнага гаспадара. У 1974 годзе сума гэта падвоілася. А ўжо ў першым паўгоддзі 1975 года на аднаго статыстычнага гаспадара выпадала даходу па 25 тыс. зл.

І яшчэ адна вельмі істотная справа. У Боцьках адчуваецца, што Гміннае ўпраўленне з'яўляецца ўжо сапраўдным гаспадаром свайго мікрараёна, што становіцца добрым арганізатарам сельскагаспадарчай прадукцыі, што стаіць ужо на ўзроўні сваіх абавязкаў. Як сцвярджае старшыня Гміннай рады, сакратар Гміннага камітэта ПАРП тав. Віталіс Леўчук, вялікая ў гэтым заслуга начальніка гміны Кастуся Санкевіча. Ён умее па-гаспадарску думаць і па-гаспадарску гаварыць з сялянамі. Ён часта ездзіць на спатканні з сялянамі. Разам з ім прыязджаюць некаторыя працаўнікі гміны і прадстаўнікі паасобных устаноў. На гэтых спатканнях абмяркоўваюцца мясцовыя хвалюючыя справы. У апошні час адбыліся такія спатканні ў Боцьках, Нурцы, Якубоўскіх. Шмат спраў ужо выяснена, шмат спраў ужо ўладжваецца. У выніку гэтага беспасрэднага кантакту з сялянамі паяўляецца ўсё менш скаргаў, няма цяжкасцей з арганізаваннем грамадскіх пачынаў, лепш праходзіць закуп закантрактаваных культур, павысілася пашана да ўлады, павысілася грамадская дысцыпліна, лад і парадак.

Міхась Хмялеўскі

(Працяг са стар. 1)

Будзе беластоцкі паўмільён!

— Вядома, што Беластоцкае ваяводства ў старых межах абавязалася дабіцца ў жывёлагадоўлі 1 мільёна кароў. **Мы не забылі аб гэтай ідэі і сёння заяўляем, што ў новых межах Беластоцкае ваяводства ў 1980 годзе папоўніць сваю жывёлагадоўлю да ПАЎМІЛЬЁНА кароў!** Гэта адказнае, але зусім рэальнае заданне.

Былі мы і ў іншых мясцовасцях Беластоцкага ваяводства, і ўсюды спадарожнічала мне думка: **будучыня нашай сельскай гаспадаркі — ў велізарных маштабах, яна шматтысячная, мільённая, калі лічыць капіталаўкладанні і колькасць жывёлы.** І, галоўнае, **яе зарысоўка відаць ужо цяпер.**

Віктар Рудчык

НАТАТКІ З ПАДАРОЖЖА

ЗВАНЫ ХАТЫНІ

У складзе турысцкай групы з выдавецтва „Кніга і веды“, у якім працую, давялося мне ў верасні пабываць на Беларусі.

13 верасня — падарожжа ў Хатынь. Гэта 54 км ад Мінска, па шашы ў напрамку Віцебска. Экскурсавод па дарозе расказвае трагічную гісторыю спаленай гітлераўскімі акупантамі беларускай вёскі.

22 сакавіка 1943 года карны батальён гітлераўцаў акружыў вёску. Усіх хатынцаў сагналі ў хлеў і падпалілі. 149 чалавек, і сярод іх 75 дзяцей, навечна ляглі ў адну брацкую магілу.

Па рашэнню ўрада рэспублікі на месцы спаленай вёскі Хатынь узведзен велічны мемарыяльны архітэктурна-скульптурны комплекс, які займае плошчу 50 га, на ўшанаванне памяці жыхароў вёскі Хатынь і іншых беларускіх вёсак, знішчаных нямецкімі акупантамі разам з насельніцтвам у 1941-1944 гадах.

Архітэктары Ю. Градаў, В. Занковіч. Л. Левін, скульптар С. Селіханаў, галоўны інжынер праекта В. Макарэвіч у камені і бронзе ў 1969 годзе ўвекавечылі нязломную мужнасць беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Ступаем на шматпакутніцкую зямлю Хатыні. Углядаемся ў бронзавую постаць мужчыны, які нібы ідзе нам насустрач, трымаючы на знясіленых руках цела мёртвага сына. Правобразам няскоранага чалавека для скульптара стаў І. Камінскі, адзіны з дарослых жыхароў Хатыні, якому ўдалося выратавацца.

Побач самкнёныя гранітныя пліты нагадваюць дах хлява, у якім фашысты спалілі жыхароў вёскі. Вянок памяці з белага мармуру са словамі наказу мёртвых для жывых: „Людзі добрыя, помніце: мы любілі жыццё і Радзіму нашу, і Вас, дарагія. Мы згарэлі жывымі ў агні. Наша просьба да ўсіх: хай жальба і смутак абернуцца ў мужнасць і сілу, каб змаглі ўвекавечыць Вы мір і спакой на зямлі. Каб нідзе і ніколі ў віхры пажараў жыццё не ўмірала“.

З другога боку Вянка адказ жывых загінуўшым. „Родныя Вы нашы! У смутку вялікім схіліўшы галовы, стаім перад Вамі. Вы не скарыліся лютым забойцам у чорныя дні фашысцкай навалы. Вы смерць прынялі, ды полымя сэрцаў вашай любві да Савецкай Радзімы навек незгасальна. Памяць пра Вас у нас назаўсёды, як неўміруча наша зямля і як вечна яркае сонца над ёю“.

Колішняя вясковая вуліца выкладзена бетоннымі плітамі. На месцы кожнага спаленага дома — вянок зруба з шэрага жалезабетону, унутры яго — абеліск у выглядзе коміна, на якім дошка з прозвішчам і імёнамі спаленых жыхароў дома, наверсе абеліска — звон, які звоніць кожную мінуту.

На могілках вёскі захоўваецца зямля з 186 вёсак Беларусі, спаленых разам з жыхарамі і не адноўленых. Побач узвышаюцца сімвалічныя Дрэвы жыцця са спісам адроджаных 433 вёсак Беларусі. Мемарыял уключае Сцяну памяці вязняў фашысцкіх канцлагераў.

Вечны агонь запалены на ўшанаванне памяці ахвяр фашысцкага тэрору, і побач з ім тры бярозкі, як сімвал жыцця, прыгадваюць, што кожны чацверты жыхар Беларусі стаў ахвярай фашызму.

З вялікім сумам у сэрцы вярталіся мы з Хатыні, глыбока перажываючы трагедыю спаленых гітлераўцамі беларускіх вёсак.

Віктар Швед

Наша галерэя

І. Хацькоў, Мінск, Шкатулка „Хатынь“ (інкрустацыя па дрэву).

ШТО НОВАГА?

Кінаязычнікі

Рэжуць і забіваюць на амерыканскім экране пастаянна. Але такога да гэтага часу не было — забойства не сыгранага, а сапраўднага. Зроблен тым самым скачок у новую якасць — на самае дно бесчалавечнасці.

Паводле сведчання карэспандэнта газеты „Нью-Йорк пост“, „спачатку ў карціне ідзе больш ці менш звычайная парнаграфія“. Але потым з'яўляецца нож. Жанчыну ахоплівае жах. Напэўна, яна не здагадалася аб сапраўднай ролі, на якую яе ўзялі. Ёй наносяць нажом раны, яе забіваюць. Потым труп расчляняюць“. Усё на вачах у гледача.

Пакуль што на гэты фільм проста так білет не купіш — круцяць яго падпольна для „выбраных“. Займаюцца яго пракатам нелегальныя сіндыкаты, якія ўмеюць камфартабельна ўладкоўвацца ў амерыканскім грамадстве. Федэральнае бюро расследаванняў палюе за фільмам у Лос-Анджэлесе, Маямі і іншых гарадах. Але палюе без асаблівай ахвоты, у „свабодным“ грамадстве цяжка падвесці такія „творы мастацтва“ пад забарону. Іншая справа — сам факт забойства, гэта ўжо асобнае расследаванне.

Кажуць, такіх фільмаў выпушчана некалькі. Кажуць мяснік-„рэжысёр“ прапануе здымацца ўсім, хто жадае налажыць на сябе рукі, з наступнай выплатай грашовай кампенсацыі таму, каго назаве самазабойца. І быццам бы састаў злачынства пры такой дамоўленасці знікае. Так што не выключана, што такія фільмы хутка пойдуць тут на вялікім экране.

А пакуль радавы глядач глядзіць стужкі, дзе забіваюць і расчляняюць на звычайна густым парнаграфічным фоне, але „не па праўдзе“. Замест крыві — таматны соус.

Паліцыя лічыць, што пачатак модзе на анатамічны тэатр у кіно паклаў фільм „Сківіцы“. У ім акула ласуецца чалавечынай. Але акула механічная і глынае муляжы.

— Людзям падабаецца насілле, — разважае Джозэф Норман з бюро па кантролю над арганізаванай злачыннасцю ў Нью-Йорку. — Нездарма „Сківіцы“ — адзін з папулярных фільмаў у краіне. Таму з'яўленне фільма, аб якім напісала „Нью-Йорк пост“, трэба было чакаць. Я перакананы: актрысу там сапраўды забіваюць. Думаю, можна сказаць, што мы дасягнулі вяршыні амаральнасці...

Попыт нараджае прапанову. Але і прапанова ўплывае на попыт. Значыць, культ насілля садзейнічае росту колькасці яго прыхільнікаў.

— Развальваюцца маральныя ўстоі грамадства, — усклікнуў тэлевізійны каментатар Джым Дэвіс, паказваючы ў перадачы „Нью-Йорк раніцай“ нумар газеты „Нью-Йорк пост“ з заметкай аб „новым слове“ ў амерыканскім кіно.

Дэвіс перабольшыў. Стужкі на крыві — адэкватнае адлюстраванне маралі грамадства, дзе цэняць не чалавека, а грошы.

Язычнікі дрымучага мінулага прыносілі ў ахвяру людзей, каб задобрыць сваіх жорсткіх багоў. Кінаязычнікі сённяшняй Амерыкі забіраюць жыцці ў імя жоўтага д'ябла, каб застацца з прыбыткамі.

Г. Герасімаў

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 22.XI. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Zool. 8.35 Film fab. 10.00 Dla najmł. Kl. I—III. Czerwone, żółte, ziel. 11.45 Tech. Rol. J. pol. 12.30 Hod. zwierz. 14.00 Red. Szk. zap. 14.10 Pr. I prop. 14.25 P. nożna Włochy—Holandia. 16.20 Dzien. 16.40 Obiektyw. 16.50 Przerwa śniadaniowa — film dok. 17.05 Za kierownicą. 17.25 Sobota Mł. 18.25 FORUM. 19.20 Dobr. 19.30 Monitor. 20.20 Różowa pantera — film fab. ang. am. 22.10 Dzien. 22.30 Sport. 22.55 Studio muzyki rozrywkowej. 23.30 Opowieści Starszego Pana.

Niedziela 23.XI. 8.25 Tech. Rol. J. pol. 6.55 Hod. zwierz. 7.25 Kurs Rol. 8.00 Przyp., radz. 8.10 Now. w domu i zagr. 8.35 Bieg po zdr. 8.55 Sport. 9.00 TELERANEK. 10.20 Antena. 10.40 Z myśli i pracy — film dok. 11.40 Lekt. Pegaza. 12.00 Dzien. 12.20 FORUM. 13.00 Przegl. polon. 13.25 Dla dzieci. 14.05 Piórkiem i węglem. 14.30 Uśmiech i piosenka. 15.15 Los. Dużego Lot. 15.30 Klub Sześciu Kont. 16.15 Film fab. 17.00 Refl. ob. 17.15 Sport. 18.05 Progi i bariery. 19.15 Wieczor. 19.30 Dzien. 20.20 Bajka dla dor. 20.25 Rodzina Whiteoaków — film ser. kan. 21.15 Ewa Demarczyk. 22.05 100 pytań do E. Brylla. 22.30 Sport.

Poniedziałek 24.XI. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Chem. 15.55 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Zwierzyniec. 17.40 Echo stad. 18.05 Dzień po dniu — film ser. radz. 19.00 Mąm pomysł. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Teatr TV na świecie: L. Pirandello. Kleszcze. 21.10 Pr. publ. 22.00 Śpiewa M. Wobornikova. 22.30 Dzien. 22.50 Sport.

Wtorek 25.XI. 6.00 Tech. Rol. J. pol. 6.30 Chem. 9.00 Dla najmł. (kl. I) Mat. 10.00 Dla szkół (kl. II lic.) J. pol. A. Mickiewicz „Dziady” cz. II. 11.05 (kl. VII) Wych. plast. Rzeźba. 11.35 Rodzina Whiteoaków — film ser. kan. 12.55 Dla szkół średn. Rodzina współcz. Mój chłopak, moja dziewczyna. 13.45 Tech. Rol. Mat. 14.30 Mech. rol. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiekyw. 17.00 Nie tylko dla pań. 17.25 Studio Mł. 18.10 Wszystko za wszystko. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Przyp., radz. 20.25 Czterdziestolatek — film ser. 21.25 Świat i Polska. 22.10 Dzien. 22.30 Sport.

Środa 26.XI. 6.00 Tech. Rol. Mat. 6.30 Mech. rol. 10.00 Dla szkół (kl. V) Hist. Złoty wiek Aten. 10.30 Czterdziestolatek — film ser. 12.45 Tech. Rol. Upr. rośl. 13.25 Hod. zwierz. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Los. Małego Lot. 17.10 Sport. 18.50 Czym żyje świat. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Ręce nad miastem — film wł. 22.00 Anatomia sukcesu. 22.40 Dzien. 23.00 Sport.

Czwartek 27.XI. 6.00 Tech. Rol. Upr. rośl. 7.00 Hod. zwierz. 9.00 Dla szkoł (kl. VIII i I lic.) Przysp. ob. Młodzież polska w walce. 9.30 Ręce nad miastem — film fab. wł. 13.45 Tech. Rol. Hist. 14.30 Upr. rośl. 15.05 Mat. w szkole. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Ekran z bratkiem. 18.10 Poligon. 18.30 Sprawy Polaków. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Przyp., radz. 20.25 Teatr Sensacji: E. J. Mason i T. Willis. Epidemia zbrodni cz. II. 21.30 Pegaz. 22.20 Dzien. 22.40 Sport.

Piątek 28.XI. 6.30 Tech. Rol. Hist. 7.00 Upr. rośl. 9.30 Film fab. 11.05 Dla szkół (kl. I—III lic.) Wych. tech. Człowiek i maszyna. 12.45 Tech. Rol. Mat. 13.25 Bot. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Pora na Telesfora. 17.35 Mała Encykl. Zwierz. — film ser. fr. 18.35 Eureka. 19.10 Wyst. Am. Jugosławii. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.40 Panorama. 21.45 Żywoty instr. muz. odc. 3. 22.45 Dzien. 23.00 Sport.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 21.XI — 8.15 Film fab. 13.25 Film fab. 14.45 Film fab. 19.30 Jazda fig. na lodzie. 20.20 Koncert.

Sobota 22.XI. — 10.00 Film dok. 11.00 Koncert. 12.00 Hokej. Dynamo (Moskwa) — Sibir. 16.15 Film anim. 17.15 Spektakl. 19.30 Pr. art.

Niedziela 23.XI — 11.30 Film fab. 13.40 Film fab. 14.10 Cyrk. 15.00 Panorama międzynar. 15.30 Filmy anim. 16.15 Opera. 18.00 Klub film. 19.30 P. nożna. Turcja—ZSRR.

КІНО

Białowieża Cichy Don I s. — radz. 25—26. Cichy Don II s. radz. 27—28. Sekretarz rajkomu — radz. 29—30.

Czeremcha Ballada o żołnierzu — radz. 25—26. Trudne godziny — radz. 29—30.

Czyże Faraon — pol. Hasło Korn — pol. 26—30.

Dubicze Cerkiewne Janosik — pol. Bumerang — pol. 26—30.

Gródek Świeć moja gwiazdo — radz. 29—30.

Kleszczele Agent nr 1 — pol. 25—26. Miasto niezwykłe Warszawa — pol. 27—28. Ziemia obiecana — pol. 29—30.

Michałowo Na tropach szpiega — radz. 26—27. Po kruchym lodzie — radz. 27—28. Sprawa trzynastu — radz. 29—30.

Mielnik Matka — radz. 26. Eskadra czuwa — radz. 29—30.

Milejczyce Na krawędzi — pol. Szklana kula — pol. 26—30.

Narew Jak być kochaną — pol. Ewa chce spać — pol. 26—30.

Narewka Awans — pol. Legenda — pol. 26—30.

Nurzec Ziemia obiecana — pol. 25—26. Pierwszy lot — pol. 27—28. Nowy — pol. 29—30.

Orla Pierścień księżnej Anny — pol. Paryż-Warszawa bez wizy — pol. 26—30.

Rajsk Jadą goście jadą — pol. Drewniany różaniec — pol. 26—30.

B.Z.Graf. Zam. 2749. P-1.

ТРЫ КНІЖКІ ПРА АДНАГО ПАЭТА

У апошнія гады наглядаецца павышанае зацікаўленне жыццём і творчасцю паэта Людвіка Кандратовіча (Уладзіслава Сыракомлі). Доказам гэтага з'яўляюцца, між іншым, кніжкі пра вясковага лірніка, якія ў адносна кароткім часе паявіліся ў нас і ў БССР: праца польскага даследчыка Фелікса Фарнальчыка „Непакорны лірнік вясковы“ і дзве кніжкі беларускага паэта, супрацоўніка інстытута Мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук БССР Кастуся Цвіркі. Першая з іх — „Слова пра Сыракомлю“ — мае болей навуковы і даследчы характар, а другая — „Дарога ў сто год“ — з'яўляецца пашыраным рэпартажам або нарысам з вандровак аўтара кніжкі па мясцінах, звязаных з жыццём Уладзіслава Сыракомлі.

Нарадзіўся Людвік Кандратовіч у збяднелай шляхецкай сям'і, якая здаўна ўжо пазбаўлена была ўласнай зямлі і сядзела на арэндах чужых маёнткаў. Карміла яго самая карэнная беларуская зямля. Цяпер родная вёска Уладзіслава Сыракомлі Смольгава з'яўляецца цэнтрам калгаса „Ленінскі шлях“ у Юшкавіцкім раёне Мінскай вобласці.

З юнацкіх год малады Людвік вымушаны быў сам зарабляць на ўласнае ўтрыманне. Працаваў ён цяжка ўсё жыццё, каб неяк пракарміць сваю сям'ю. Працаваў пяром і плугам. За кніжкі плацілі дрэнна, а арэнда панскіх маёнткаў не прыносіла ніякага прыбытку. Праслаўлены паэт, вершы якога з захапленнем чыталі ў шляхецкіх і чыноўніцкіх салонах, часта не меў грошай на хлеб для вялікай сям'і. Лёс яму не спрыяў. Восенню 1852 года на працягу аднаго тыдня памерла ў Кандратовічаў аж трое дзяцей. Цяжкая па-над сілы праца паэта і асабістае няшчасце надарвалі яго здароўе, і ён памёр на 39-ым годзе жыцця, у той час, калі яго талент дасягнуў найвышэйшага росквіту.

Творчасць Уладзіслава Сыракомлі вырасла на народнай глебе. У гэтым згодны даследчыкі. „Народнасць, — сцвярджае Ф. Фарнальчык, — была тым фактарам, які — як і культ нацыянальнай традыцыі — вызначаў галоўныя напрамкі літаратурных пачынанняў Сыракомлі“.

Кастусь Цвірка ў сваю чаргу адзначае, што *„цяжка пераацаніць значэнне публіцыстычных выступленняў* (у абарону Дуніна-Марцінкевіча) *Уладзіслава Сыракомлі для развіцця беларускай літаратуры“*. Тут таксама аўтар прыводзіць выказванні выдатнага беларускага даследчыка, прафесара Н. С. Перкіна пра тое, што без гэтай падтрымкі *„перш за ўсё з боку Сыракомлі, Дунін-Марцінкевіч магчыма не стаў бы тым, чым ён стаў для беларускай літаратуры“*.

Уладзіслаў Сыракомля і ў вершах, і ў артыкулах, і ў шматлікіх нарысах так усебакова і падрабязна апісаў Беларусь з палавіны мінулага стагоддзя, як ніхто да яго. Адзначае гэта і Ф. Фарнальчык у сваёй манаграфіі пра Сыракомлю, прыводзіць ён нават вядомы беларускі верш вясковага лірніка *„Добрыя весці“*, які пачынаецца са слоў: *„Заходзіць сонцэ пагоднага лета, веець вецер з заходніх нябёс...“* Гэты верш (а было такіх вершаў, мабыць, значна больш) з'яўляецца найлепшым доказам таго, што паэт даволі добра ведаў мову беларускіх сялян і свабодна ёю карыстаўся.

Дык праўду кажа Кастусь Цвірка, калі сцвярджае, што *„творчасць Уладзіслава Сыракомлі з'яўляецца яркім прыкладам дружбы дзвюх братніх літаратур — польскай і беларускай“*.

Ад сябе дадам, што ў гэтым галоўная сіла творчасці Уладзіслава Сыракомлі, што ў гэтым несмяротнае яе значэнне, асабліва цяпер, калі між нашымі народамі ўжо назаўсёды ўстанавілася братэрскае супрацоўніцтва. Дык варта памятаць аб кніжках, якія гавораць пра паэта, паслядоўнага трыбуна гэтага супрацоўніцтва.

Віктар Рудчык

НЕ МАЕЦЕ РАЦЫІ, СЯБРА СТАНУЛЕВІЧ!

У „Ніве“ № 34 за 24 жніўня С. Станулевіч з Ольштына пісаў крытычна аб выпускніках беларускіх ліцэяў. З вашай ацэнкай, сябра Станулевіч, не згаджаюся. І хачу паяснення: як разумееце „беларускае выхаванне“? Вы пішаце: „У тым ліцэі (не пытаў у якім), акрамя беларускай мовы як прадмета, больш нічога беларускага няма“. І яшчэ пытанне: што трэба разумець пад словам „беларускае“.

Вы і ваш знаёмы ў ацэнцы ліцэяў глыбока памыліліся. Я таксама выпускнік беларускага ліцэя ў Гайнаўцы. Хаця прайшло ўжо чатыры гады, аднак з прыемнасцю вяртаюся да ўспамінаў аб сярэдняй школе. Хачу таксама даць адказ на пытанні, як я разумею беларускае выхаванне.

Ніколі я не ацаняў і не думаю ацаняць агулу па адзінцы. Як пагаворка кажа, „Усюды ёсць людзі і людзішкі“. Так і тут. Вы і ваш знаёмы на падставе адной асобы далі апінію аб беларускіх ліцэях. Калі ўжо пры слове, дык трэба скарыстаць і заўвагі настаўніцы беларускай мовы ў пачатковай школе № 2 у Гайнаўцы Ірыны Навацкай. („Ніва“ № 31, ад 3 жніўня 75): „Найгорш жа з дзяцьмі тых бацькоў, што хоць самі вышлі з вёсак, але пабудаваліся ў Гайнаўцы, прыдбалі легкавыя машыны і ўжо ўважаюць сябе за вялікіх паноў ды пагарджаюць сваёй роднай мовай і ўсім, што беларускае“.

Бачым гэта ў пачатковай школе. Што будзем далей гаварыць. Просты і кароткі вывад: дзеці такіх бацькоў не будуць шанаваць беларускай культуры. Даю свой прыклад. Пасля заканчэння ліцэя далёка выехаў вучыцца. Там пазнаёміўся з калегам, таксама (раней з вёскі, цяпер з вуліцы) з Гайнаўшчыны. Купіць „Ніву“ там труднавата, але часам ёсць магчымасць. Як купіў, то трэба і пачытаць. Прыходзіць той калега, паглядзеў з-пад ілба на мяне, што чытаю „Ніву“, нічога не сказаў. Падышоў да прыёмніка і падкруціў галасней. Я чытаў далей. Аж тут бачу, пішуць пра яго „вуліцу“. Кажу: Валодзя, пішуць аб тваёй вёсцы. І пачаў чытаць у голас. Ён падышоў да мяне і выхапіў „Ніву“, хацеў парваць.

Шкада, што гэты калега не выпускнік беларускага ліцэя, а то быў бы гатовы адказ аўтару з Ольштына і яго знаёмаму. Наогул колькі разоў даводзілася сустракацца з выпускнікамі беларускіх ліцэяў, вельмі хутка працягвалі гутарку, нават і на роднай мове. Яшчэ прыклад свайго калегі Багдана, з якім правучыўся я чатыры гады ў ліцэі і пасля ў вышэйшай школе. Багдану было цяжка вучыцца на беларускай мове. Дома на ёй не гаварыў, вучыўся з таго, што было на ўроках беларускай мовы. Цяжкасці яго бачыў прафесар В. Сакоўскі, таму і крыху менш ад яго вымагаў. Але справа не ў гэтым. Калі мы апынуліся далёка ад родных мясцін, мы часта стараліся гаварыць на беларускай мове. Не давялося пачуць ад Багдана такіх слоў, як ад Валодзі. З ім я свабодна мог гаварыць, як мне падабалася.

Гэта былі прыклады. Я саменькі беларускую мову вывучаў з першага класа і хачу сказаць, што яна мяне навучыла адчуваць сябе беларусам. Гэта не праўда, што ў нашых ліцэях „нічога беларускага няма“.

Класы беларускай мовы багатыя (пішу аб Гайнаўскім). Увойдзеце ў клас — і аж вочы разбягаюцца ад народнага мастацтва. Клас музеем не можа быць, але што можа даць, тое дае. Школа імкнецца паказаць сваім вучням багацце беларускай культуры. Абсалютна не згаджаюся з апініяй С. Станулевіча аб беларускіх ліцэях.

Пякучы

Што ў беластоцкім тэатры?

Дзяржаўны драматычны тэатр імя Аляксандра Вянгеркі ў Беластоку прапануе сваім гледачам дзве п'есы: *„Я сёння да цябе прыйсці не магу“* і *„Залёты“ Бернарда Шоу*.

Спектакль *„Я сёння да цябе прыйсці не магу“* пастаўлены на падборцы партызанскіх, салдацкіх і антываенных песняў. Аўтарамі пастаноўкі з'яўляюцца Лех Будрэцкі і Ірэній Каніцкі. Спектакль вельмі цікавы, перадае атмасферу барацьбы з фашысцкімі захопнікамі, дақазваючы, што краіну можна заваяваць сілай, але народу, які кахае сваю айчыну, ніхто не зняволіць.

Другі спектакль — вясёлая камедыя славутага англійскага драматурга Бернарда Шоу — *„Залёты“* разыгрываецца ў камеральных абставінах, выступаюць у ёй усяго дзве дзеючыя асобы.

Гэтую п'есу беластоцкія акцёры паказвалі ўжо ў Белавежы, Гайнаўцы і Гарадку, а 25 лістапада паедуць з ёй у Сямяцічы, 29 — у Дуброву і 30 лістапада — у Міхалова. У снежні таксама будуць яе паказваць у іншых мясцовасцях Беластоцкага ваяводства. На жаль, адміністрацыя тэатра не мае яшчэ дакладна распрацаванага маршруту паездак на месяц снежань.

Шкада, што нашы сябры, якія жывуць далёка ад Беластока, не змогуць пабачыць цікавага спектакля *„Я сёння да цябе прыйсці не магу“*. У гэтай пастаноўцы выступае так многа дзеючых асоб, што не ўмясціліся б яны ні на адной сцэне, якія знаходзяцца ў мястэчках Беластоцкага ваяводства. Ды яшчэ тэхнічныя ўмовы не дазваляюць пераносіць гэтай вялікай тэатральнай пастаноўкі на іншыя сцэны.

Што ж, Беласток не за гарамі. Варта тады прысвяціць адзін вечар, каб пабываць на гэтым спектаклі. Будзе ён у рэпертуары Беластоцкага тэатра яшчэ да 7 снежня, а затым наш тэатральны калектыў рыхтуе пастаноўку *„Танга“* Славаміра Мрожка.

(вр)

Сцэна са спектакля „Я сёння да цябе прыйсці не магу“. Пастаноўшчыкам яго з'яўляецца Ірэній Каніцкі.

Апошняя вераснёвая нядзеля. У будынку Беларускага ліцэя ў Бельску многа моладзі. Шмат незнаёмых твараў. Гэта першакласнікі. Сёння яны фармальна становяцца нашымі сябрамі. У 9 гадзін пачынаецца для іх вялікая ўрачыстасць — прысяга. Фізкультурная зала па-святочнаму прыбрана. Сядзяць бацькі першакласнікаў і прадстаўнікі старэйшай моладзі. Уваходзяць настаўнікі. За імі ўрачыстыя першакласнікі. Становяцца ў рады. Вучні чацвёртага класа ўносяць школьны сцяг. Да яго набліжаюцца прадстаўнікі чатырох першых класаў. Найлепшая вучаніца другога класа Святлана Міранюк чытае прысягу. Усе першакласнікі паўтараюць за ёй. Іх твары сур'ёзныя.

Потым вучаніца трэцяга класа Крыстына Парфенюк ад імя ўсёй моладзі ліцэя жадае ўсім першакласнікам усяго найлепшага ў новай школе і добрай вучобы. У далейшым адбываецца сустрэча настаўнікаў з бацькамі. Дырэктар ліцэя мгр А. Карпюк знаёміць бацькоў з гісторыяй нашай школы. Асаблівую ўвагу ён звяртае на супрацоўніцтва бацькоў і настаўнікаў у выхаванні моладзі.

А вось класныя кіраўнікі паасобных першых класаў Беларускага ліцэя ў Бельску: А. Б. Грондская — клас Іа, Е. Б. Нядзведская — клас Іб, А. Падолец — клас Іц, С. Януцкі — клас Ід.

Сярод нашых першакласнікаў многа выдатных вучняў. Многа пераможцаў розных турніраў у павеце і ваяводстве. І так: клас Іа — Анацік Аліна, была другой у ваяводстве ў матэматычным турніры. Врацэнскі Станіслаў і Жужаль Міраслаў — у павеце ў тым жа турніры. Клас Іц — турнір польскай мовы ў павеце — Аліна Суй і Раіса Янюк, першыя месцы; фізічны турнір — Людміла Піліпюк, другое месца, а трэцяе ў турніры рускай мовы. Гэта важнейшыя дасягненні нашых першакласнікаў. Яны і далей з павагай глядзяць на сваю вучобу і будучыню.

Спатканне закончылася выступленнем школьнага хору пад кіраўніцтвам педагога Сяргея Лукашука. Песні вельмі ўсім спадабаліся, асабліва бацькам.

Пасля ўрачыстасці класныя кіраўнікі першых класаў правялі першыя бацькоўскія сходы.

Марыля Базылюк
і Ірэна Гуль
вуч. кл. ІІц

Першакласнікі ў час прысягі.

(Працяг са стар. 1)

мясцовых самадзейных вакальна-музычных калектываў і сам адароны вакаліст. — Перш за ўсё разгорнем у ім працу з дзяцьмі і моладдзю. Ужо ў сучасны момант дзейнічае ў нас клас акардэона пад кіраўніцтвам С. Палія і клас фартэпіяна, у якім навучае Р. Фалькоўская. Шырокія магчымасці атрымоўвае наш вакальна-музычны калектыў. Развівае сваю дзейнасць дзіцячы тэатр, а таксама гурток аматараў-фатографаў. Плануем засноўваць і развіваць малыя сцэнічныя формы. Не кажу ўжо пра тое, што будзем рэгулярна праводзіць выстаўкі мастакоў, разьбяроў, прац народных ткачых.

Дадайма, што ў доме культуры ёсць па-сучаснаму абсталяваны кабінет партыйнай асветы і прапаганды, кнігасховішчы і прасторныя чытальні публічнай і педагагічнай бібліятэк, кафэ, абшырная глядзельна-танцавальная зала, пакоі для розных мастацкіх гурткоў.

А творцаў-любіцеляў і народных творцаў у Дуброве і яе ваколіцах ёсць многа. З нагоды адкрыцця дома культуры была арганізавана ў ім выстаўка каля 50 цікавых палоцен мясцовага мастака лекара медыцыны К. Якубоўскага. Збіраюцца правесці такія ж мерапрыемствы настаўнікі В. Шыманскі і Ч. Клім. Ужо гэта сігналізуе, што з бегам часу ў доме культуры народзіцца актыўны гурток прыкладнога мастацтва.

Дуброва і суседняя з ёю Сухаволя і іх ваколіцы — гэта невычэрпныя залежы багацейшай беларускай вуснай народнай творчасці. Сотні песень, казак, легенд, жартаў, прыказак і прымавак запісаў тут у канцы мінулага стагоддзя славуты фалькларыст **Міхал Федароўскі**, а ў міжваенны перыяд дзесяткі песень занатаваў і апрацаваў заслужаны дзеяч беларускай культуры **Рыгор Шырма**. Але мноства бясцэнных жамчужын народнай творчасці яшчэ чакае ў гэтых ваколіцах сваіх адкрывальнікаў і збіральнікаў. Думаецца, што працаўнікі дома культуры ў Дуброве неўзабаве зоймуцца гэтым каштоўнейшым багаццем народнай культуры і ўмела выкарыстаюць яго ў сваёй дзейнасці. Перш за ўсё мясцовая народная творчасць павінна скласці аснову дзейнасці гэтага новага цэнтра культуры.

Мікалай Гайдук
фота аўтара

Дом культуры ў Дуброве Беластоцкай.

ЯЗЭПАВА ХАТА

У невялікай вёсцы М. жыла сабе сям'я Матысевічаў: Язэп з жонкай і пяць дочак. Усе яны дзесяткі гадоў заўзята працавалі на гаспадарцы, можа нават больш заўзята, чым іншыя жыхары вёскі. Але недзе ў шасцідзесятых гадах у гэтай дружнай сям'і наступіў нейкі крызіс. Дочкі адна за другой пачалі пакідаць бацькоў і ўладкоўвацца на работу ў гарадах. Адна нават з мужыком меркавала астацца з бацькамі пры ўмове, што будзе ёй даручана роля асноўнай гаспадыні, на што бацька не толькі не выказаў згоды, але прагнаў яе з хаты, а сам у свае семдзесят год пачаў працаваць з яшчэ большай заўзятасцю. Дзеці, гледзячы на яго высілак і слабеючую маці, праўда, часта прыязджалі памагаць у вядзенні гаспадаркі.

Можа, такое становішча працягвалася б яшчэ доўга, каб не памерла маці. Астаўся на вялікай гаспадарцы толькі бацька Язэп. Пасля гэтага дзеці аднагалосна вырашылі, што ён павінен пакінуць гаспадарку і пераехаць на старыя гады да іх у Беласток на заслужаны адпачынак.

І тут здарылася нешта нечаканае: Язэп не толькі згадзіўся, але хутка прадаў усю жывёлу (бадай пяць, а мо і больш кароў, каня і ўсё іншае), стадолу, хату, высек лес, а зямлю перадаў дзяржаве за пенсію. Суседзям гаварыў, што маючы грошы, будзе жыць пры дзецях і адпачываць у беластоцкім парку.

Здавалася, што ў яго становішчы ўсё адбылося правідлова і нічога лепшага нельга прыдумаць.

Аказалася, аднак, што Язэп празмерна хутка змяніў асяроддзе вясковае на гарадское, якое яму таксама хутка стала чужым. Найцяжэй ён перажыў продаж хаты. Не здолеў прысутнічаць пры яе разбіранні: „Мая дасканала дагледжаная, спавітая вінаградам хата..." — гаварыў з жалем. У гэты дзень хутка паклаў нешта ў дзве белыя торбачкі і, змяніўшыся на твары, выехаў у Беласток. Пасля, маючы грошы, часта прыязджаў на сялібу і моўчкі глядзеў на разваліны. Па сённяшні дзень ад сонца і дажджу хаваецца ў палоўніку, у якім дзеці зрабілі яму плітку, каб можна было зварыць страву.

Набліжаецца зіма, а неспакойны Язэп далей ездзіць, часам бясправна не дазваляе жыхарам на былым яго полі пасвіць жывёлу, да некага адазвецца, гаворыць, што яму добра жывецца ў дачкі. Усе суседзі разумеюць трагізм старога, руплівага Язэпа і часта паўтараюць: „Вось, каб была хата..." На жаль, не зразумелі гэтага дзеці. Хата магла астацца яшчэ хоць некалькі год і служыць яму ўлетку месцам адпачынку, успамінаў і кантактаў з суседзямі.

(ую)

Ёсць такі чалавек у Андрыянках

— Страшэнна я любіў вайсковае жыццё, думаў нават назаўсёды застацца ў арміі, — пачынае Міхась Барысюк з Андрыянак.

Можа яно б так і было. Вучыўся ж ён свайго часу ў афіцэрскай школе авіяцыйных войск. Аднак смерць бацькоў, а асабліва туга па той зямлі, з якой ён быў так цесна звязаны і якой цяпер пагражала абложнічства, прывялі яго ў вёску і далі плуг у рукі.

Барысюку цяпер 38 гадоў. Разам з жонкай апрацоўваюць 7-гектаравую гаспадарку. Апрача таго, што кожны год кантрактуе ён каля двух гектараў пшаніцы і ячменю, займаецца яшчэ жывёлагадоўляй. Хаця гэта толькі пачатак, але затое надрэнны. Тры штукі ў год, аддадзеныя дзяржаве, гэта ўжо не так і мала. Да таго ж яшчэ трымае дойных кароў. Нічога адразу не бывае, усё пастулова. Таксама і тут. Намер М. Барысюка — так павялічыць жывёлагадоўлю, каб у хуткім часе дайсці да фермы. Намер дсбры, і можна лічыць, што ён збудзецца, калі толькі чалавек не цураецца працы.

Ды гэта яшчэ не ўсё. Як вядома, вышэй названы гаспадар у гэтым годзе быў старастам гмінных дажынак у Боцьках. А гэта ўжо заслуга за дасягненні. Не выберуць жа першага лепшага! І сапраўды, заслуг шмат. Ад 1960 г. ён з'яўляецца членам партыі і выконвае функцыю сакратара ПОП у сваёй вёсцы. Апрача таго, ад 1967 да 1972 г. быў старшынёй грамадскай рады ў Андрыянках. За час яго кадэнцыі зроблена многае. Першае — прыгожая школа і клуб селяніна у роднай вёсцы, пабудаваныя грамадскай працай. Ды не толькі дбаў пра свой „панадворак". Былі прakладзены добрыя брукаваныя дарогі ў Секлюкі і Выганова, у Пятрове-Кшывакола і Пятрове-Траяны выраслі новыя малачарні. І ўсё гэта зрабілі самі людзі. Умеў і ўмее заахвоціць людзей да грамадскай працы. За гэтую адданую працу выслалі яго (і тут варта падкрэсліць, што толькі аднаго як старшыню ГРН з былога Беластоцкага ваяводства) на экскурсію ў Маскву.

— Адно толькі безупынна трывожыць, — гаворыць Міхась Барысюк. — Праца нашых рук марнуецца.

У вёсцы Секлюкі, яшчэ пры ім, пабудавалі святліцу. Засталося толькі зрабіць дах, столь і падлогу. Аднак аказваецца, што яшчэ дасюль гэтага не зрабілі.

Цяпер Барысюк з'яўляецца кіраўніком цэнтра паслуг у Андрыянках, які падлягае пад боцькаўскі СКР. Відаць, ён ужо нарадзіўся такім. Недахопаў быць не можа. Усё на апошні гузік і ўсё на час. Не, так няма, каб у жніво ці капанне бульбы запасных часцей да машын не хапала. Павінна быць некалькі камплектаў. Відаць, калі хто хоча, і калі дбае пра грамадскае так, як пра сваё, дык усё можна зрабіць.

М. Ш.

...на свеце першая аптэка ўзнікла ў 776 годзе ў Багдадзе, у Еўропе — у 1140 годзе ў Неапалі і ў 1180 годзе ў Парыжы, у Польшчы — у 1248 годзе ў Свідніцы.

...сёлетні навучальны год у Польшчы распачало 443 тысячы студэнтаў, у тым ліку 173 тысячы студэнтаў-завочнікаў.

(ця)

Кажуць, што...

Вялікі рогат выклікала нядаўна на пасёлку „Пяста" ў Беластоку маленькая абвестка, расклеєная масавым тыражом у лесвічных клетках, у якой адміністрацыя даводзіла да ведама жыхароў, што тады і тады будзе праводзіцца апырскванне хімікатамі ружаў, што, паводле рэдактараў абвесткі, растуць уздоўж блокаў. У сувязі з гэтай аперацыяй рэкамендавалася ў вызначаны дзень прыбраць з балконаў рэчы, якія маглі б пацярпець ад ядаў, прызначаных ружам. Найбольш рагаталі „блокі", дзе штучныя ружы, выгадаваныя ў статыстыцы адміністрацыі, заглушылі буйны і разнавідны натуральны самасей.

(ха)

Хто з нас не ведае кукавання зязюлі, шчэбету ластаўкі ці салаўінага пошчаку? Усе мы любім гэтых птушак, а людзі кажуць, што салавей прылятае к нам з цяплом, ластаўка з лістом, а зязюля з поўнай квецення. Спевы іх надта ж любы нам. І хоць яны розныя, але калі ў іх уважліва ўслухацца, дык няцяжка заўважыць, што ўласцівы ім супольны сум. Вось пра гэты сум і будзе наша казка.

А было гэта так. Аднойчы пайшлі дзяўчаты купацца ў лясную рэчку. Выкупаліся, выйшлі на бераг і пачалі апранацца. Адна з дзяўчат пабегла да свае вопраткі і бачыць: на яе сукенцы агрaмадны вуж ляжыць. Схапіла яна гольку і давай яго адтуль зганяць. Вуж жа падняў галаў, паглядзеў на яе і людскою моваю кажа:

— Калі згодзішся выйсці за мяне замуж, дык аддам тваё адзенне.

Дзяўчына засмяялася і, не падумаўшы, згадзілася:

— Добра, — гаворыць, — выйду.

Пачуўшы гэта, вуж споўз з вопраткі і падаўся ў рэчку.

Апрануліся дзяўчаты, расчасалі косы, заспявалі вясёлую песню і пайшлі ў сваё сяло. Не спявалася толькі адной той дзяўчыне, нейкая трывога ў яе сэрца закралася. Прыйшла яна дамоў, села на лаве, абаперлася локцем на край стала ды задумалася. Заўважыла гэта маці і пытае:

— Што з табою, доню?

А дачка так і так, расказала ёй, што ля рэчкі здарылася.

Маці засмяялася ды кажа:

— Кінь сумаваць, яшчэ такога і на свеце не чувааць было, каб вуж жаніўся з дзяўчынаю.

Хоць дзяўчына крыху навесялела, але размова з вужом усё ж з думкі не сыходзіла.

Прайшло колькі часу, аж аднаго дня бачаць яны: у бок іхняй хаты паўзе агрaмадная чарада вужоў, а наперадзе не адзін самы найбольшы.

Прытулілася пабялеўшая ад жаху дзяўчына да матчыных грудзей, заплакала:

— Ой, матулю, гэта ж мой суджаны са сваёй вясельнаю дружынаю па мяне ідзе!..

Кінуліся яны абедзве ў хату ды дзверы — на засаўку.

Вужы абпаўзлі вакол хаты, але нідзе дзіркі ў хату не знайшоўшы, сабраліся ў гародчыку перад акном і нешта зашыпелі між сабою.

Раптам адзін з іх скрунуўся ў пружыну, узвіўся ў паветра і ўсім целам па акне — трах! Пасыпаліся шыбы, павылятылі і рамы. Вужы ўпаўзлі цераз выбітае акно ў хату і забралі дзяўчыну.

Мінулі дні і месяцы, праходзілі гады, а пра дзяўчыну і слух прапаў. Плакала маці, сумавалі родзічы. Але ж аднаго разу пайшла маці да крыніцы па ваду і бачыць: ідзе яе дачка з двума дзяцьмі, хлопчыкам і дзяўчынкаю. Абрадаваліся яны, у абдымкі кінуліся, цалуюцца, плачуць. А калі ўжо нацешыліся, на сябе гледзячы, маці і пытае:

— Дзе твой муж, доню, дзе ж ты жывеш?

— Дома мой муж застаўся, матулю, а жывем мы ў вадзяным царстве.

— А ці хоць добры твой муж?

— Добры ён і ласкавы і дзяцей надта ж любіць.

— А як жа ты цяпер вернешся да яго?

— Зайду на бераг рэчкі і крыкну: „Восіп, выйдзі і вазьмі мяне!" Ён выплыве з вады і забярэ нас.

Пагаварылі яны, пагаварылі, дачка і кажа: „Час ужо на нас, пойдзем дахаты". Маці ж пачала прасіць: „Век цябе не бачыла, пабудзь яшчэ хоць крыху". І ўгаварыла дачку з дзяцьмі пераначаваць. Калі тыя паснулі, узяла маці сякеру і пайшла на рэчку. Стала на беразе і крыкнула: „Восіп, выйдзі і вазьмі мяне". Ускалыхнулася вада і з яе вынырнула вужачая галава. Маці замахнулася сякерaю і — цях! Забушавала рэчка, забурліла, а маці вярнулася дахаты, нічога не сказала ды лягла спаць.

Сабралася раніцаю дачка з дзяцьмі да мужа вяртацца. Зайшла на бераг рэчкі ды бачыць: закрываўленая галава мужа на хвалі гойдаецца, а далей і ўсё яго мёртвае цела плавае. Заламала яна рукі, загаласіла, заплакалі дзеці.

— Жыць мне цяпер удованькай бяздольнаю, — прычытвала, — а вам, дзеткі, сіротанькамі бязроднымі.

Схілілася да рэчкі, далонню вады з мужавай крывёю пачарпнула, на сябе ды на дзяцей ёю пырснула. Абярнуліся яны ў птушак: маці ў шэрую зязюлю, дачка ў ластаўку, а сын у салаўя. Ад таго часу ластаўка і салавей штогод уюць сабе гнёзды і дзетак выводзяць, а шэрая зязюля сабе гняздечка не ўе, вечна ўдавою па пушчы кружыць. А ў спевах іх няспынна гаротны сум па бацьку чуваць.

(Паводле казкі, пачутай у вёсцы Палічна)

М. Гайдук

З імем Белавежскай пушчы ў кожнага з нас звязана ўяўленне аб першабытнай лясной глухамані, па якой ніколі нага людская не ступала. На самай жа справе гэта далёка не так. Белавежская зямля тоіць у сабе сляды чалавечай дзейнасці і жыцця тут многія стагоддзі таму назад.

Самае даўняе з вядомых дагэтуль людскіх паселішч, звязаных з Белавежскай пушчай, адкрыў у дваццатыя гады нашага стагоддзя вядомы драгічынскі краязнаўца і археолаг З. Шміт на правым беразе ракі Нарвы, каля вёскі Рудня (цяпер гміна Шымкі). Знойдзеныя там каменныя і касцяныя прылады і зброя сведчаць, што ў паселішчы жылі людзі ў палавіне эпохі неаліту (2 500-1 700 год да нашай эры, г.зн. каля 4 500 - 3 700 год таму назад). Але першабытны чалавек прабываў не толькі на нараўскім пабярэжжы. Крэмневыя прылады, каменныя тапары і рэшткі гліпянага посуду таксама з эпохі неаліту былі знойдзены і ў іншых месцах, пераважна на пясчаных абрывах пушчанскіх рачулак. Значыць, у тыя адлеглыя часы наша сённяшняя пушча нічым не адрознівалася ад іншых ваколіц тагачаснай Беласточчыны, у ёй „гаспадарыў“ першабытны чалавек таксама, як на землях, дзе сёння знаходзіцца Мельнік, Драгічын, Сураж ці Саколка.

Шаснаццаць год таму назад ва ўрочышчы Гайдукі ў надлясніцтве Звярынец беластоцкія археолагі Т. Дзяржыкрай-Рагальскі і Я. Ясканіс даследавалі шкілетнае пахаванне дзіцяці з III-IV стагоддзяў нашай эры, г. зн. недзе 1600-1700 г. таму назад.

У часе I сусветнай вайны нямецкі археолаг А. Гёце адкрыў у Белавежскай пушчы аж 328 курганоў! Даследаваў жа толькі 35 курганоў, пры гэтым сцвердзіў, што многія з іх утвараюць абшырныя могільнікі. У даследаваннях жа знайшоў або рэшткі пахавальнага кастра або шкілетныя пахаванні. Гэтыя першыя ён адносіць да дахрысціянскай эпохі, другія ж — да XI-XII стагоддзя нашай эры.

Польская даследчыца І. Гурская ў 1963 г. правяла даследаванне тэрыторыі Белавежскага нацыянальнага парка і адкрыла ў ім 79 курганоў, а ў пушчы, ва ўрочышчы Камень яшчэ 103 курганы. Яны таксама з'яўляюцца колішнімі пахаваннямі. Знойдзеныя ў іх выкапні яшчэ даследуюцца.

Калі завесці размову з леснікамі і ляснымі работнікамі, што працуюць у пушчы і добра ведаюць усе яе самыя глухія куткі, дык даведваемся пра мноства курганоў, рассыпаных па ўсім яе абшары. Гэтыя сляды колішняга жыцця людзей яшчэ чакаюць даследчыкаў.

Словам, Белавежская пушча захавала нам многа звестак пра жыццё і актыўную дзейнасць у ёй соцень пакаленняў людзей. Відаць, калісьці яна была зусім не пушчай, а даволі густа заселенай і рухлівай ваколіцай.

(іс)

МАЛА, АЛЕ ЦІКАВА

РЭЧЫВА — ПЕРАНОСЧЫК ІНФАРМАЦЫІ

Спачатку некалькіх мышэй прывучылі баяцца цемнаты. Для гэтага ў цемнаце над імі ўчынялі розныя непрыемныя рэчы: то іх калолі іголкай, то пускалі электрычны ток, то награвалі падлогу, па якой яны бегалі.

Калі гэтыя мышы ўжо нізавошта не хацелі пераходзіць з асветленай клеткі ў цёмную, група амерыканскіх біёлагаў выдзеліла з іх мозгу рэчыва, якое мае дзівосную ўласцівасць. Калі яго ўводзілі ў мозг нетрэніраваных мышэй, яны пачыналі баяцца цемнаты гэтак жа, як іх трэніраваныя субраты.

Цікава, што гэта незвычайнае рэчыва, якое здольна захоўваць навучальную інфармацыю, цяпер удалося атрымаць і сінтэтычным шляхам.

то нэ быў бы я тута.
Там на выгоны ходылі коны —
ўсё жэлезны ключы.
Ой, сподобайся мніе той кавалер,
з вэдром по воду ідучы,
ой, сподобайся мніе той кавалер,
з вэдром по воду ідучы.
Нэ так по воду, нэ так по воду,
як у за ім з водою.
Ой, сподобайся мніе той кавалер
Дурна дыўчына, бэзрозумная
по кавалеру плачэ,
дурна дыўчына, бэзрозумная
по кавалеру плачэ.
— Ой, як жэ і мніе то й нэ плакаты -
самы слёзонькі льюця:
од міленького лістонькі нэ ідут,
а од нэлюбого шлюця,
од міленького лістонькі нэ ідут,
а од нэлюбого шлюця.

Ад Анны Парфенюк, 1923 года нараджэння, Веры Кошаль, 1926 года нараджэння, і Надзеі Грушэўскай, 1942 года нараджэння, вёска Арэшкава гміны Дубічы Царкоўныя, запісаў 4 сакавіка 1975 года Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнетафоннай стужкі Людмілы Панько.

Крылатая сям'я Вольгі Васілюк

Яшчэ і дзень надобра не народзіцца, а певень — верны вясковы будзільнік — ужо пачынае сваю прывітальную песню. І так зацягне, што, хоч-не хоч, праціраеш вочы і пачынаеш памалу ўставаць. І то толькі адзін, а што гаварыць, калі трыста наладзіць свой канцэрт, падымаючы заадно дзве тысячы сто курэй, якія таксама не ўседзяць спакойна! Аб гэтым ужо нешта можа сказаць Вольга Васілюк са Звадзецкага, што недалёка ад Навасад, бо менавіта столькі штук яна трымае на сваёй ферме.

Гадоўляй хатняй птушкі займаецца яна ад 1967 года. Адкуль прыйшла такая думка? А вельмі проста. Калі сам чалавек не здагадаецца, дык другія падкажуць. Так яно і тут было. В. Васілюк мігам ажыццявіла тое, што ёй параіў знаёмы. Купіла 300 куранят і пачала гадоўлю. Вядома, гэта ж толькі пачатак, не было магчымасці так адразу размахнуцца. Папершае, не хапала адпаведнага памяшкання, а па-другое, не было ў яе ў гэтым напрамку ніякага вопыту. Але дзень за днём, з месяца ў месяц перашкоды змяншаліся, і нарэшце, гэта значыць у 1973 г., вырас прыгожы вялікі мураваны куратнік.

Накіроўваемся туды. Спачатку трэба прайсці праз невялічкія сенцы, з абодвух бакоў якіх знаходзяцца спецыяльна выдзеленыя памяшканні на склад корму. Корм, у сувязі з тым, што свайго ёсць вельмі мала (а каб накарміць гэтую крылатую армію, трэба аж 10 тон у месяц), В. Васілюк купляе на Беластоцкім прадпрыемстве птушкагадоўлі.

Надзеўшы ў сенцах спецыяльныя гумавыя боты і белыя хвартухі, уваходзім у гэтае птушынае царства. Пачаткова, не ведаючы, на чым спыніцца, вочы так і бегаюць па велізарнай пабеленай зале, у якой, нібы белыя хвалі вялікага белага мора, калышуцца куры. Аднак паволі пачынаеш прызвычайвацца і заўважаць паасобныя элементы, напрыклад, тое, што з левага боку, пры самай сцяне, стаяць пазбіваныя цэлыя шафы клетак. Гэта месца, дзе куры зносяць яйкі. Сярэдзінай (уздоўж усяго куратніка), выдзеленая з абодвух бакоў электрычнымі лямпачкамі, якія гараць дзень і ноч, пракладзена дарожка. Па гэтай дарожцы носяць корм, ваду і напаўняюць тыя кармушкі і пойлы, што звісаюць са столі аж да самай падлогі, усыпанай пяском, перамешаным з вялікай колькасцю збожжавай і травяной сумесі.

Адно здзіўляе. Чаму заслоненыя вокны? Але В. Васілюк хутка развявае нашае здзіўленне. Праўдападобна, калі сонечны дзень і промні святла падаюць у памяшканне, куры пачынаюць паміж сабой біцца. А гэта вельмі небяспечная з'ява. Не ў тым рэч, што пакалечацца. Гэта было б паўбяды. Але калі толькі ўбачаць сярод сябе закрываўленую, дык можна лічыць, што прапала. Так і задзяўбуць.

Адносна яек, бо перш за ўсё ў гэтым напрамку накіроўваецца ферма: дзённая „прадукцыя“ дасягае 1500 штук.

— А што з курамі? Не вечна ж трымаць тых самых?

— І пэўна. Калі падрастуць закупленыя куранята да такой ступені, што можна будзе адрозніць курку ад пеўня, наступае разборка, гэта значыць, забіраюць надмерную колькасць пеўняў. Ды і наогул куры жывуць тут толькі адзін год. Прайшоў час, і наступае абмен. Старыя ідуць у харчовую прамысловасць, а на месца іх прыходзяць новыя. Усё ўжо гэта прадугледжана загадзя.

Як відаць, ферма вялікая, і напэўна трэба многа працаваць, каб усё ішло добра.

— Ну, а якія планы на будучыню? — пытаем на заканчэнне.

— Разбудаваць ферму і ўвесці трохі новага, — паясняе нам В. Васілюк.

І сапраўды. Пакуль што ўсё тут ідзе ўручную. Не хапае механізацыі. Аднак планы ўжо ёсць. Перш за ўсё думаюць увесці цэнтральнае ацяпленне і вентыляцыю. А потым трэба будзе прыняцца за тое, што не дакончыў гайнаўскі ПОМ, гэта значыць, аўтаматызаваць падвоз корму, што будзе вялікім аблягчэннем у працы.

М. Сакоўскі
Фота **Я. Цялушэцкага.**

Вольга Васілюк сыпле зерне ў кармушкі.

У кнігарні ў Бельску можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Іван Навуменка, Тая самая зямля, 1971, стар. 208, цана 3 зл. 60 гр.

Зборнік апавяданняў пісьменніка і літаратуразнаўцы сярэдняга пакалення. У ім ён у асноўным вяртаецца да жыцця ягоных аднагодкаў у вогненныя гады мінулай вайны. Паказвае таксама сучасны дзень савецкіх дзяўчат і юнакоў.

Лойка Алег, Сустрэчы з днём сённяшнім, 1968, стар. 172, цана 3 зл. 70 гр.

Кніга літаратуразнаўчых артыкулаў паэта і навуковага працаўніка Беларускага дзяржаўнага універсітэта. Аўтар у іх разглядае самыя выдатныя творы сучаснай беларускай паэзіі. Пры гэтым ён дае характарыстыку стылю і асаблівасці творчасці паасобных паэтаў.

Якімовіч Алесь, Кастусь Каліноўскі, 1971, стар. 248, цана 6 зл. 10 гр.

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

Дакументальная аповесць аб нацыянальным героі беларускага народа, выдатным кіраўніку Студзеньскага паўстання на Гродзеншчыне і Беласточчыне. У аповесці гаворыцца таксама аб дзейнасці паўстанцаў у ваколіцах Гарадка. Займальны і каштоўны твор асабліва для школьнай моладзі.

Матэвушаў Васіль, Верасы, 1972, стар. 218, цана 6 зл. 80 гр.

Зборнік лірыкі паэта старэйшага пакалення. Вядучым матывам вершаў з'яўляецца вобраз прыгожага беларускага Прыдняпроўя і постаці яго жыхароў.

Вітка Васіль, Выбраныя творы ў двух тамах, 1973.

Том I — стар. 418, цана 17 зл. 50 гр. У яго ўвайшлі вершы, паэмы, вершаваныя казкі. Уступны артыкул аб творчасці В. Віткі для беларускіх малалеткаў пяра Я. Брыля.

Том II — стар. 400, цана 8 зл. 30 гр. Ён змяшчае апавяданні, п'есы, артыкулы.

Двухтомнік павінен апынуцца ў руках кожнага настаўніка беларускай мовы, які выкладае ў класах II-IV. Будзе ён багатай крыніцай дасканалага матэрыялу для чытання, вывучэння на памяць, пастановак на школьнай сцэне. Трэба таксама, каб ім абзавяліся ўсе школьныя бібліятэкі.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу:
„Dom Książki” nr 8, 17-100. Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 66.

(мг)

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: М. вяртаўся з забавы п'яны. Ён ішоў дарогай па самай сярэдзіне. За ім ехаў з забавы на матацыкле Л., таксама п'яны. Ён ехаў са значнай хуткасцю і наехаў на М. У М. зламана нага і ёсць іншыя скалечанні. Амаль паўгода знаходзіцца ён у бальніцы.

М. патрабуе ад Л. кампенсацыі за крыўду і за страты, панесеныя ў выніку таго, што амаль год не быў здольны да працы, ды і цяпер здольнасць яго да працы абмежавана. Л. тлумачыцца тым, што вінаваты выключна М., які, ідучы па сярэдзіне дарогі, пахіснуўся направа ў той момант, калі мінаў яго матацыкл, і сам уляцеў пад матацыкл, што пацвярджаюць сведкі. Ці можа ў такой сітуацыі адказваць Л.?

АДКАЗ: Адказнасць таго, хто кіруе матацыклам або аўтамабілем, у асноўным абапіраецца на рызыцы і з'яўляецца значна большай, чым у іншых выпадках нанясення шкоды. Ён можа звольніцца ад адказнасці толькі ў выпадку, калі дакажа, што вінаваты выключна пакрыўджаны. У даным прыкладзе гэтага ён не дакажа. Бачачы перад сабой п'янага, які ідзе няправільна, ён павінен быў зволніць хуткасць і захаваць адпаведную асцярожнасць. Таму, калі б нават матацыкліст быў цвярозы, яму не ўдалося б звольніцца ад адказнасці. Паколькі пакрыўджаны прычыніўся да выпадку, кампенсацыя будзе адпаведна да яго віны зменшана. Калі матацыкл зарэгістраваны, а Л. мае права кіраваць матацыклам, кампенсацыю выплаціць ПЗУ.

Куток практычных ведаў

Асеннія стравы

СМАЖАНАЯ ГРУДЗІНКА

На 1 кг сырой свіной грудзінкі трэба ўзяць лыжку солі, чайную лыжачку зялёнай пятрушкі і крыху менш чорнага перцу, па лыжачцы кмену і майранку, 2-3 зубкі часнаку.

За дзень перад тым, як грудзінку будзем смажыць, нацерці яе змешанымі прыправамі і расцертымі зубкамі часнаку. Назаўтра верх (з боку скуркі) нарэзаць у клетку, палажыць грудзінку на бляшку, падліць некалькі лыжак вады і ўставіць у нагрэтую ўжо духоўку. Смажыць, часта паліваючы выдзяляючымся сокам, каля гадзіны. Калі спатрэбіцца, даліваць пакрысе вады.

КУРАНЯ З ПАПРЫКАЙ (па-французску)

На адно невялікае кураня трэба ўзяць 5 дэкаў масла, 3 лыжкі алею з соі, 3-4 лыжкі несалоджанага кандэнсаванага малака або смятаны, 4 вялікія струкі чырвонай папрыкі, чайную лыжачку змеленай папрыкі, соль, перац, тымянак, лаўровы лісток, 3-4 зубкі часнаку. Можна дадаць таксама 2-3 лыжкі цёртай булкі, спырснутай гарэлкай.

Менавіта так падаецца ў французскім рэцэпце: у ачышчанае і выпаласканае кураня ўлажыць цёртую булку, спырснутую гарэлкай. Мяса тады будзе вельмі добрае, крухкае. Пасля гэтага нацерці кураня соллю і перцам, спырснуць зверху алеем, палажыць у брытфану, на масла, і запячы ў гарачай духоўцы, часта паліваючы кураня соусам. У той час выняць семечкі з папрыкі, абварыць яе мінут 5 у пасоленай вадзе, выняць з вады, пералажыць у каструльку з лыжкай алею, дадаць усе прыправы і часнок, хвіліну-другую тушыць. Дадаць усё гэта да кураняці, дадаць таксама кандэнсаванае малако або смятану, яшчэ хвіліну тушыць. Падаць кураня, парэзанае на чвэрткі, абламыць яго папрыкай і паліць соусам.

МУС З ЯБЛЫКАЎ

На 8 вялікіх антонавак (альбо іншых добра разварваючыхся яблыкаў) узяць 3 сырыя бялкі, 3/4 шклянкі цукру, ванілін, 2 лыжкі джэму (найлепш вішнёвага).

Памытыя яблыкі спячы са скуркай, або, парэзаўшы іх, развaрыць, даліваючы 3-4 лыжкі вады.

Працерці яблыкі праз сіта, астудзіць. Палажыць у каменны посуд разам з цукрам і бялкамі, расціраць, пакуль маса не пабялее і не стане пушыстай. Разлажыць мус у спodкі, наверх палажыць джэм.

Гаспадыня

Дарагое „Сэрцайка"! Два гады таму назад выйшла я замуж. Жывем разам з бацькамі ў горадзе. Муж мой працуе, а я пакуль што перарвала работу, выхоўваю дзіця. Усё, здавалася б, ідзе нармальным шляхам, але, на жаль, не ўсё ў нас у парадку. А вось што. Мама мая празмерна ўмешваецца ў нашы справы. Яна заўсёды ў хаце ўсім кіравала і цяпер, нягледзячы на тое, што мы жанатыя і ствараем ужо асобную сям'ю, яна ўмешваецца ва ўсе, нават у найдрабнейшыя справы, і хацела б, каб усё рабілася так, як яна скажа. А мужу гэта не падабаецца. Ён гаворыць, што мы ўжо дарослыя людзі і самі ведаем, як і што зрабіць. Мама стаіць, аднак, на сваім. Вось і бяда. Муж, калісьці такі ветлівы, мілы, учынны, гаваркі, цяпер стаў зусім іншы. Прыйшоўшы з работы, пераважна замыкаецца ў пакойчыку, чытае кніжку, ніякіх спраў вырашаць не хоча, бо кажа, што і так трэба пытаць згоды маці. Да таго час ад часу і пазней з работы прыйдзе, ды і падхмелены не раз. Маці зараз жа выткне, маўляў, бачыш, які ён, а ты маўчыш. А я сапраўды стараюся маўчаць, бо і так гэтага шуму ў хаце не бракуе. Але я ўжо нейкая нервовая стала. Баюся, каб не сапсавалася дарэшты наша жыццё з мужам. Не ведаю, што зрабіць, як паступаць, каб жыццё стала нармальным, як гэта было раней. І таму пішу да цябе, „Сэрцайка". Можа ты што параіш, а можа хто з чытачоў-маладажонаў, што знаходзіўся калі ў падобнай сітуацыі, нейкую раду падкажа. Вельмі прашу.

Эля з Беластока

Эля! Цэлая бяда ў тым, што вы жывеце разам. Ведаю, што з кватэрай справа нялёгкая, але для дабра тваёй сям'і трэба старацца ўсімі сіламі, каб жыць асобна. А пакуль што пагавары з мамай, яна ж, як кожная маці, не вораг свайму дзіцяці. Мама, відаць, не прадбачвае, што надалей так паступаючы, можа давесці да распаду вашай сям'і.

„Сэрцайка"

ВЕР-НЕ-ВЕР

Сніцца мне, што плыву я рэчкаю. Вада празрыстая. На высокім беразе стаіць муж. Нечакана спадае ў мяне з рукі абручальнае кальцо, падае на дно. Я яго бачу вельмі выразна і, ныркнуўшы, падымаю. Са здзіўленнем гляджу, што маё кальцо ў адным месцы вельмі тоненькае, ледзь не лопне.

Ніна з Сямяціч

Здаецца, лопне ваша супружаства. Гэтага хоча, бадай, ваш муж (ён стаіць на высокім беразе, што абазначае дасягненне пастаўленай мэты). Аднак, вы ад гэтага няшмат страціце. Акалічнасці ў вас пры разводзе будуць спрыяльныя (вы ж плавалі, ды яшчэ ў празрыстай вадзе!). Што ж, часамі без мужа яшчэ лепш...

Астрон

Этнаграфічнае акенца

І сняцца ветраку каля Загор'я вятры густыя і мукі пшанічнае белая рака...

Фота М. Гайдука.

3

Ісці станавілася ўсё цяжэй. Яны набрылі на нейкі палетак, пэўна, узараны ўвосень, боты коўзаліся, ногі падварочваліся на грудах і ямках, вецер сек снегам па твары і сляпіў вочы. Было наўтульна і сцюдзёна. Снег падтайваў, ліпнуў да твару і па шыі золкай макрэддзю сцякаў за каўнер. Шчокі ўсё больш дубянелі ад сцюжы, мерзла і балела ад холаду захутаная ў бінты рука. Рукавіцы Цімошкін недзе згубіў у баі і цяпер здаровую руку хаваў за пазуху або ў кішэню. Але тады спаўзаў з пляча рэмень аўтамата, трэба было прытрымліваць яго, і пальцы так закалелі, што ледзьве згіналіся.

Наваколле звузілася, адасобілася ад іх мільготкім полагам снегу, і хлопец ледзьве мог пазнаваць наперадзе цьмяныя постаці сваіх спадарожнікаў. Ён ішоў па іхніх слядах, ужо прысыпаных снегавой пацярухай, і думаў: хоць бы не спатыкнуцца, не пакаўзнуцца, бо тады наўрад ці знайшоў бы ў сабе сілы ўстаць. Надвор'е трохі абнадзейвала. Хоць і цяжка было ісці, але яны разумелі, што пад такім снегам лягчэй будзе мінуць перадавыя нямецкія часці, і калі яны недзе нечакана не наткнуцца на немцаў, дык заўтра будуць у нашых. Толькі б дабрацца да сваіх, пазбыцца адзіноты, і там ужо нічога не было б ім страшна.

Снуюць, мітусяцца сняжынкі, шапоча, віруе, імкне ля ног снегавая віхура, цягнуцца і цягнуцца ў доле бясконцыя ямкі хлопцавых слядоў. У Шчарбака след шырокі і роўны, боты вялізныя (сорак чацвёрты памер — такіх болей ніхто не насіў у батарэі), Блішчынскі ж свае трымае трохі навыварат наскамі ў поле...

Раптам перад Цімошкінавым тварам — Шчарбак. Пэўна, на хаду прыдрамаўшы, замковы не заўважыў, як хлопцы спыніліся, каб перавесці дыханне і дачакацца яго. Ён здрыгануўся, прахапіўся з санлявасці, і ўсё — непагода, хлопцы і снег — здалося нечаканым, як бывае, калі чалавека знянацку пабудзяць.

— Кажу, прыстаў, мусіць? — пытаўся Шчарбак, стоячы перад ім увесь абсыпаны снегам.

— Нічога, — сказаў Цімошкін, адчуўшы ў яго голасе ледзьве прыкметныя ноткі спагады. Ад гэтага клопату хлопец зноў стаў мацнейшы, нядаўняя крыўда ўраз прапала — цяпер ён ужо разумеў, што ў такіх абставінах недарэчна залішне патрабаваць ад сябра. Шчарбак падышоў да яго і крануў на плячы аўтамат.

— Дай сюды, — упэўнена, як праз нешта дробнае, сказаў ён і зняў з яго зброю. На дзязе ў наводчыка вісеў пісталет, на спіне быў рэчмяшок з клінам, на правым плячы хлопец нёс аўтамат Скварышава, цяпер на левае начапіў яшчэ зброю Цімошкіна. Блішчынскі тым часам стаяў побач, адвярнуўшыся ад ветру, і чакаў, каб рушыць далей.

— Так, хлопцы, пад вецер трымайце. Цяпер вецер-арыенцір, — сказаў ён з прывычнай сталай самаўпэўненасцю.

Зноў яны пайшлі па полі, супраць ветру, нізка ўтнуўшы галовы, каб трохі засцерагчыся ад сцюжы. І зноў Цімошкін пачаў патроху адставаць, а яны ўсе — Шчарбак, Блішчынскі і нават Здабудзька няпэўнымі цёмнымі плямамі варушыліся наперадзе ў снегавым змроку. Добра, што ў доле заставаўся след, і хлопцу не трэба было дужа ўглядацца, каб не збіцца з кірунку.

Змораны і апанураны гэтай хадою, ён не адразу пачуў, як там, наперадзе, дзе ішлі хлопцы, нешта здарылася. Здаецца, хтосьці ўскрыкнуў, затым зусім блізка і трошкі ўбаку загрукацела чарга, да яе зараз жа далучылася другая з іншага месца — шэрую каламуць ночы над галовамі прарэзалі трасіруючыя агніста-зялёныя струмені куль. Гэта здарылася так нечакана і так блізка, што, не зразумеўшы яшчэ ў чым справа, Цімошкін распластаўся на снезе. У галаў адразу ўдарыла думка: „Прапалі!" І тады зусім непадалёк у заснежаным небе рассыпалася агняная кветка ракеты. Яе блізкае дрыготкае святло, надоўга патрымаўшыся ў снегавой высі, асвяціла белае пустое поле і тры цьмяныя постаці зводдаль. Па зеленаватым мільготкім снезе яны апантана беглі некуды ўбок. Цімошкін зараз жа ўскочыў і з новаю сілай ірвануў у змрок за таварышамі.

Некалькі трасіруючых чэргаў сцябалі ноч зялёнымі пісягамі куль. Ззаду засвяцілася другая ракета. У доле ад хлопцавых ног палахліва кінуўся ўбок доўгі хісткі цень. Ён упаў, пасля ўскочыў, азірнуўся — здаецца, за імі не гналіся.

Крышку адышоўшы ад перапалоху, Цімошкін зразумеў, што гэта стралялі з танкаў — гукі стрэлаў былі гулкія, нібы аддаваліся ў бочцы. Але неяк раптоўна ўсё змоўкла, пэўна, кулямёты дастралялі па стужцы і сціхлі. Ззаду згарэлася ракета, пасля яшчэ дзве разам. Хлопец прысеў, угледаючыся ў змрок, трошкі падсветлены імі

ТРЫБУНА чытачоў

У ГОНАР VII З'ЕЗДУ

Цялушкі рашылі зрабіць пачын у гонар VII З'езду партыі. У вёсцы ёсць дарога, якая вядзе ў Паўлы, а там да шашы ў Рыбалах. Дарога-жвіроўка, зробленая ў 1973-74 г.г. Па ёй ПКС-ы ходзяць. Аднак, у многіх месцах яна ўжо разбілася, парабіліся выбоіны.

— Трэба абавязкова на гэтую дарогу навазіць жвіру і выгладзіць, — сказалі цялушкоўцы. І вось па ініцыятыве партыйнай арганізацыі вёскі сабраўся ў Цялушках сход, на якім людзі вырашылі зажвіраваць дарогу ад вёскі Цялушкі аж да Паўлаў (5 км). У вызначаны трынаццаты дзень месяца — панядзелак, раніцай, пачалі выязджаць фурманкі і выходзіць пехацінцы на работу. Першымі былі солтыс вёскі Павел Марчук, які ехаў сваім трактарам, Іван Паўлючук — радны гміны Заблудаў, Іван Антанюк — радны гміны Заблудаў, Хведар Саўчук — гаспадар, 65 год, Сяргей Грыгарук, гаспадар, 63 гады.

Разам прыехала 30 фурманак і выйшла 20 асоб пешых. Кожная фура вывезла на дарогу па 5 балонаў жвіру, а разам вывезлі больш 150 балонаў. Жвір гэты пешыя развалілі на дарозе, а солтыс Павел Марчук застасаваў уласную рацыяналізатарскую вынаходку: да пярэдніх калёс трактара прымацаваў шыну наскос, так што трактар, едучы, пхаў шыну, якая ў сваю чаргу пхала жвір і раўнала дарогу ў адзін бок, а потым завярнуўся і раўнаў у другі бок. Выраўнаў гэтак дарогу, як бы вытачыў. Вельмі добра прыдумаў цалушэцкі солтыс! Каб не яго вынаходлівасць, дык дарогу трэба было б раўнаць уручную і цяжка было б, ды ўсё роўна так добра не зробіш. І ўвогуле, вялікае брава Цялушкам!

М. Матвеюк

Калі чалавек любіць машыну

Увосень сяляне малоцяць збожжа, і шчасце, калі малацілкі тады рэдка псуюцца. Залежыць гэта найбольш ад абмалотчнага, які адначасова і механік для сваёй машыны. Добра гэтая справа пастаўлена ў калектыве апрацоўкі зямлі ў вёсцы Грабавец, старшынёй якога з'яўляецца Сцяпан Краўчук. Агрэгат у іх, праўда, не новы, але пазайздросціць яму могуць тыя, якія толькі што выйшлі з фабрыкі.

Даглядае абмалотачны агрэгат Рыгор Краўчук. Найменшая дэталь не застанецца ў яго неправеранай. Праз кожныя некалькі гадзін ён змазвае часткі вазелінам, дакручвае вінцікі, чысціць, мяняе рэшата. Сяляне вельмі цэняць усё гэта і нарасхват бяруць машыну да працы.

М. Панфілюк

Тратуар

У Дубічах Царкоўных заканчваюцца работы пры ўкладанні тратуараў. Адзін бок вуліцы быў выкладзены ў мінулым годзе. Цяпер на ўсю пару ідзе праца на другім баку. Мяркуем, што яшчэ да маразоў усё будзе закончана. Тратуар выкладваюць майстры Міхась Гіль і Іван Сурэль.

М. Панфілюк

Гмінны чын

У кастрычніку жыхары вёскі Зубава прыступілі да грамадскай працы. Сабралася 17 чалавек з фурманкамі і 7 чалавек пешых. Пачын быў арганізаваны солтысам вёскі Зубава Міхалам Дзмітруком. Цяпер куды лепш падарожнічаць з Плёсак у Зубава.

Джэны А.

ДОЛЯ ДАЧКІ

Сеяла мама лён,
Гэта на дочанькі долю.
Так гаварыла яна,
Сеючы лён той у полі.

Час ўсё ішоў ды ішоў,
А мама лён даглядала.
З дня ў дзень прыгажэў ён і рос,
З дня ў дзень і дачка дарастала.

Вырас лён і зацвіў,
Сіні кветкі на сонцы заззялі.
І дзяўчына цвіла, як той лён,
На яе ўсе паглядалі.

Час так хутка мінуў,
І лён з поля мама збірала.
Засталася мама адна,
Бо дачкі разам з ёю не стала

Ужо пайшла ў дарогу сваю,
Бо знайшла сваё шчасце і долю,
Так казала мама ўсім.
Збіраючы

— наперадзе
кеты згаслі,
мошкін, як т
на патрухаў
людзі.
Бегчы дав
усё не было,
ца. Але восі
пачулася: „
— наперадзе
куст, і ля я
пец падышо
бак. Ён чака
ны аўтамат
— Здабудз
Ля раскідз
высвіствала
тульную пес
чынскі; Зд
мошкін такс[illegible]
пачуліся стрэлы, той ішоў наперадзе з хлопцамі.

Пакуль Шчарбак узіраўся ў ноч, Цімошкін падышоў да куста і паваліўся ў снег. Знямога, здаецца, скавала ўсё цела, хлопцу не хацелася ні думаць, ні варушыць нічым, толькі б ляжаць. Блішчынскі ж пасля хуткага бегу цяжка, зморана дыхаў, прываліўшыся на локаць к долу.

— Разумееш, ледзьве ў самыя іх лапы не ўлезлі, — задыхаўшыся, усхваляванa сказаў сяржант. — Добра, што гэты салдат ваш неяк згледзеў і крыкнуў. Ось жа ліха яшчэ! Не хапала ўчарашняга...

(Працяг будзе)

Кожны сабе пан

Ад нейкага часу ў крамах Чаромхаўскай гміны немагчыма прадаць бутэлькі. Прадаўцы тлумачацца, што няма парожніх скрынак (транспарцёрак). Многія чытачнічкі прадаюць бутэлькі ў адлеглым 31 км Бельску Падляшскім. Чаму ж гэта так?

Вось што гаворыць гр. Савіцкі — прэзас кляшчэлеўскага ГС-у, адказны за забеспячэнне крамаў:

— Працаўнікі гайнаўскага аддзялення ВСТВ не хочуць браць парожніх упаковак, пераважна бутэлек. Таму ў кожнай краме завалены імі склады. Няма ніякай рады на тых паноў! У іх кожны — вялікі начальнік! Некалькі разоў запісалі мы ў дарожных картах, што пастаўшчыкі адмовіліся прыняць парожнюю ўпакоўку. Нічога не памагло! Мы плацім у банк дарэмныя працэнты, а машыны ВСТВ пасля пастаўках тавараў вяртаюцца амаль кожны раз парожнімі.

Ці ж гэта не скандал? ГС тут бездапаможны. Можа ваяводскі ВСТВ у Беластоку знойдзе бізун на несумленных працаўнікоў гайнаўскага ВСТВ і прыпомніць ім аб службовых абавязках?

(к-ус)

Адны будуюць, другія руйнуюць

Жыллёвы кааператыў у Бельску пабудаваў за апошнія гады новы раён паміж вуліцамі Навоткі і Міцкевіча. Назвалі яго пасёлкам 30-годдзя ПНР. Стаіць тут пяць новых ладных жылых дамоў. Кааператыў упарадкаваў і ўпрыгожыў раён. Паміж дамамі пабудавалі дарожкі, пракладзі тратуары, пасеялі траву, пасадзілі кусты і кветкі — ружы. Ёсць гойданкі і іншыя гуль-

стаўцы месяца кастрычніка чаромхаўскія крамы атрымалі аж (!!!) тры асартыменты тавараў: піражнае, воцат і алей, тэрмін прыдатнасці якога канчаўся праз тры дні. Больш нічога не было на складах! Калі кляшчэлеўскія гандлёўцы не задаволіліся гэтым і паехалі сваім транспартам у такую ж установу ў Бельск Падляшскі, дык там узялі тавараў (featuringрознага асартыменту) на 50 тысяч зл. Там усяго аказалася ўдосталь.

Цікава, за што плацяць грошы працаўнікам гайнаўскай гандлёвай установы? Бадай жа, не толькі за тое, што сядзяць яны спакойна ў сваіх канторах?

М-ка

У некалькіх словах

Вучнёўская арцель „Дружба" пры сельскагаспадарчых школах у Бельску прадавала падручнікі сваім вучням. За гэта яна атрымала 7 працэнтаў правізіі ад кнігарні № 56 у Бельску. Школьная арцель зарабіла на продажы падручнікаў 4550 зл.

*

Моладзь групы сельскагаспадарчых школ у Бельску наведала сельскагаспадарчую выстаўку ў Беластоку. Пазнаёмілася з многімі цікавымі рэчамі. Паездку арганізавала школьнае самаўпраўленне.

Мікалай Няплоха

Васіль Дамброўскі, Пуціска. Здымкі вашы па этнаграфіі вельмі добрыя. Будуць ісці ў „Этнаграфічным кутку". Шкада толькі, што не падпісалі вы, чые гэта дамы. А можа дашлеце яшчэ цяпер дадзеныя?

Яўген Анапюк, Беларускі ліцэй у Гайнаўцы. Верш пра вёску Камень не найлепшы. Больш паэзіі, як наймення апісальніцтва! Але верш надрукуем, бо актуальны.

Крыніца піша: „...расце сям'я карэспандэнтаў „Нівы". Адно толькі мне не падабаецца. Чаму інфармацыі журналістаў змяшчаюцца на старонках, дзе месца прызначана на артыкулы, а артыкулы карэспандэнтаў адпаведна абцёпаныя, змяшчаюцца на старонцы „Трыбуна чытачоў"? Гэта, на маю думку, няправільна". А нам не падабаецца, што вы забылі, колькі разоў нашы публікацыі змяшчаліся нават на першай старонцы. Таксама і іншых нашых карэспандэнтаў, хоць назгул „Трыбуна чытачоў" фактычна прызначаецца для карэспандэнтаў. А колькі месца на іншых старонках адводзіцца на карэспандэнцкія матэрыялы! А што раз здарылася, што мы вымушаны былі, як вы вельмі дасканала і трапна выразіліся, „абцёпаць" адзін артыкул, дык з

і паламаў нагу.

27.10. каля вёскі Войнаўцы (гміна Кузніца) на вясковай дарозе, дзе амаль не ездзяць машыны і дзе рэдка людзі ходзяць, сутыкнуўся матацыкл з роварам. У выніку — забіты селянін — бацька дваіх дзяцей — Вацлаў Л., які ехаў роварам у дрызіну п'яны. Матацыкліст Антон Г. з Беластока не меў правоў шафёра.

А наступнага дня ў вёсцы Масева гміны Нараўка Станіслаў Б. з Беластока ехаў „Старам" і стукнуўся з матаролерам „Камар", якім кіраваў Фёдар М., 60 год з Масева. Масевец, не ведаючы дарожных правіл, не ўступіў першынства „Стару" і, пакалечаны, трапіў у бальніцу.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ДА ТРОХ РАЗОЎ АБ АДНОЙ ДАРОЗЕ

Можа і напэўна замнога гэта. Ды што ж рабіць, калі так цяжка знайсці вінаватага разбіцця дарогі на станцыю Нараўка. Карысталі з яе многія, а паладзіць і няма каму. Фірма „Лес" горне ад сябе, маўляў, гэта справа Керамічнага прадпрыемства ў Ляўкове, а з гэтага прадпрыемства атрымліваем вось які, па-дзіцячаму дзіўны, адказ:

Odpowiadając na wasze pismo z dnia 28.09.1975 r. dotyczące sprawy odbudowy drogi, Zakład Ceramiczny w Lewkowie informuje, że **nie wiemy o jaką drogę waszemu korespondentowi chodzi.** Nadmieniamy także, że zakład nasz do tej pory nie korzystał z dróg polnych. W związku z powyższym prosimy o podanie szczegółów w tej sprawie.

Kierownik Zakładu E. Szymański

А трэба ж было, мілыя, прачытаць дасланую вам інфармацыю, тады б і ведалі пра якую дарогу ідзе рэч. Ці ж у ваколіцах Ляўкова такая магутная сетка дарог, што значыць іх трэба міжнароднымі знакамі. А калі б і гэтага мала, хапіла б пазваніць начальніку гміны ў Нараўцы, які добра ведае справы (добрыя і дрэнныя) сваёй гміны, а нам адказаць сур'ёзна, а не на „одваль". Так нельга рабіць. Ці ж з-за нехайнай работы кіруючых Ляўкоўскім прадпрыемствам нам марочыць галаву самому начальніку ці каму яшчэ вышэй? А даводзіцца!

А вось яшчэ адна разынка.

Не шчаслівіцца нам у начальніка Бельскай гміны. На нашы газетныя публічныя інтэрвенцыі гміна гэтая ўмывае рукі. Вось адказ (не нервуйцеся, што галаслоўна сказалі):

W odpowiedzi na przesłany wycinek prasowy Redakcji „Niwa" „Nichto nie pakłapocicca" w sprawie budowy przystanku autobusowego we wsi Kotły, Urząd Gminy w Bielsku Podlaskim informuje, że budową i planowaniem przystanków autobusowych zajmuje się Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej Drugi oddział w Białymstoku. (Гэта першае ўмыванне рук).

W roku 1975 WP PKS ujęło do planu na terenie gminy Bielsk Podlaski budowę następujących przystanków autobusowych: Szastały, Łubin Kościelny i Grabowiec. Budowa przystanku we wsi Kotły nie była ujęta do planu.

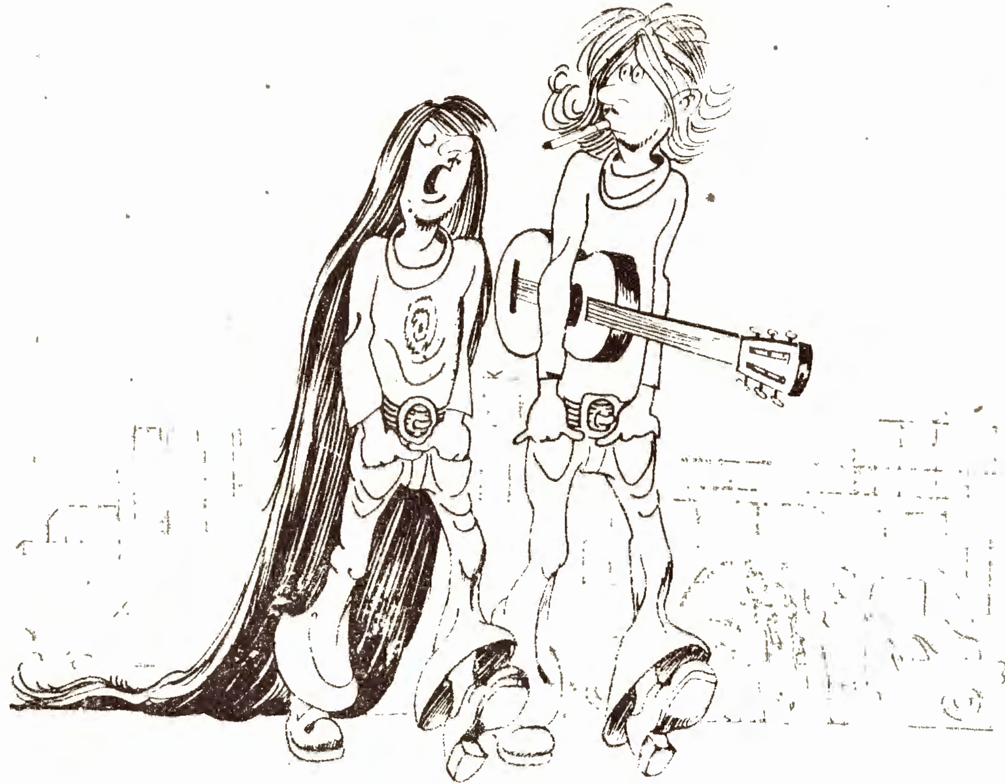
Jak wynika z powyższego, w tej sprawie należy zwrócić się do II Oddziału PKS w Białymstoku, który szczegółowo wyjaśni sprawę budowy przystanku autobusowego we wsi Kotły. (Другое ўмыванне рук).

Naczelnik Gminy mgr inż. Jerzy Kalin[illegible]

Шкада! А як жа часта мы друкуем за гэтым месцы адказы такога роду, напрыклад: у сувязі з вашай крытыкай такой-та справы, мы яе праверылі і вашы погляды пацвярджаем. І хоць будова не была запланавана, аднак пасля размовы на месцы, улічваючы фактычныя патрэбы людзей, мы рашылі выканаць яе, мабілізуючы і грамадства, і г.д. І такім прыгожым спосабам, супольным стараннем вызваляем дадатковыя рэзервы ініцыятывы і прадавітасці людзей, за што і б'емся і мы, вы ўсе — чытачы і нашы ўлады.

Добра, мы запытаем пра аўтобусны прыпынак яшчэ і II Аддзел ПКС у Беластоку, але неяк і сумна, паверце, што адказ з Бельскай гміны быў не гаспадарскі.

„Niwa" — Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

— Усё б нічога, ды кожны дзень даводзіцца мыць галаву!

Пакуль вы адпачывалі, Іван Сямёнавіч, новага супрацоўніка ў наш аддзел узялі.

— О, гэта навіна! І як ён у нас? Выйдзе што?

— Не ведаю. Першае ўражанне, відаць, абманлівае. Але, калі сказаць праўдзе, надзеі мала. Прыйдзецца нам дваім пацець...

— Ну, брат, гэта не тое. Удваіх атрымлівеецца не заўсёды. Памятаеш, як перад маім адпачынкам увесь дзень галовы ламалі. А толку? Нават на 50 працэнтаў не выцягнулі. А ён што, і сапраўды ні-ні?..

Няхай і працуе

— Ды як вам сказаць? Вельмі слаба. Спытаў учора, як называецца снарад для акеанаграфічных даследаванняў, і то не ведае. А назваў заліў Атлантычнага акіяна ля берагоў Ірландыі, дык у яго вочы на лоб палезлі. Ён нават не ведае, як называецца ўзвышэнне для лектара.

Пасля гэтых слоў у Івана Сямёнавіча зусім настрой сапсаваўся:

— Не шанцуе нам на супрацоўнікаў. Ах, не шанцуе! А між іншым... Ён работу хоць ведае?

— Ды ў рабоце хлопец кемлівы. Тут нічога не скажаш...

— Можа, гэта і лепш. Няхай ён працуе. А мы ўжо самі галаву ламаць будзем. Удваіх. Хоць не на ўсе, але на 50 працэнтаў скумекаем. Пакажам яму і свае веды, і эрудыцыю. Дапаможам павысіць кругагляд. Ну, а цяпер давай папрацуем...

Не губляючы часу на далейшую размову, два супрацоўнікі аднаго аддзела ўзяліся разгадваць красворд.

В. Найдзін

ПАМІРЫЎ

Сядзяць муж і жонка, вячэраюць, ажно чуюць — на вуліцы бойка пачалася.

— Пайду паміру, — кажа муж.

— Сядзі і не рыпайся, — жонка да яго.

Не паслухаў, накінуў кажух і выйшаў. Праз нейкі час прыходзіць у адной кашулі.

— Ну, чаго там ім бракавала? — пытае жонка.

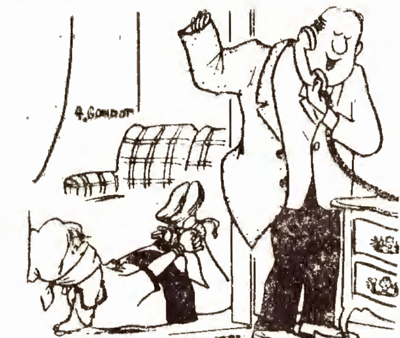
— Майго кажуха, — адказаў муж.

БЕЗ СОРАМУ

У адзін дом прыехалі сваты. Гаспадыня вучыць дачку сказаць гасцям, каб яны піл-елі і не саромеліся. Дзяўчына выйшла да гасцей і гаворыць:

— Ешце, піце, госці, няхай у вас сораму не будзе.

— З жонкай усё ўладкавана, можаце ўжо тасаваць, зараз буд.

НІЎКА

НАДЗЕЙНЫ СРОДАК

— Я прызнаю, што грошы — гэта яшчэ не ўсё ў жыцці, — уздыхнула жанчына, — але яны так супакойваюць нервы.

ДАГАЎКАЎСЯ

Прыйшоў п'яніца да самагоншчыцы, каб пахмяліцца. А сабака сарваўся з прывязі і накінуўся на яго. П'яніца адступаў, пакуль не ўпаў у глыбокую яму з вадою. А там вынырнуў з вады ды да сабакі:

— Ага, дагаўкаўся!

Без слоў.

Матч адбудзецца ў любую пагоду.

СВЕДКА

— Вы сцвярджаеце, — спытаў суддзя, — што былі сведкам таго, як у сям'і Сабоўскага пачаўся разлад?

— Так, высокі суд, я быў шаферам на іх вяселлі.

ТУТ ПАДЫШОЎ КІНДЗЮЛІС...

— Што такое этыкет?

Туп падышоў Кіндзюліс і вытлумачыў:

— Уменне пазяхаць з закрытым ротам.

СЛЯПАЯ ЛЮБОЎ

Каб быў здаровенькім сыночак,
Не меў каб горачка ў жыцці,
Шаптала маці над ім ноччу:
— Шчаслівым, родненькі, расці...

Падрос, у школе стаў вучыцца.
Вучоба — гэта не гульня.
Зноў трэба маці клапаціцца...
І клапацілася яна.

Задачкі школьныя рашала
І малявала за яго,
Ад працы ўсё аберагала
Сыночка мілага свайго.

У дні, калі ён быў дзяжурны
І не ўпраўляўся клас прыбраць,
Матуля ўзніме плач хаўтурны,
Бяжыць сынку дапамагаць.

Пястун падрос, пачаў бадзяцца,
У рэстараны заглядаць,
Знайшлася знова для маці праца —
Сынка ад чаркі ратаваць.

Не ўратавала... Новы смутак,
Што не знайсці, здаецца, горш:
Сын атрымаў пятнаццаць сутак
За хуліганства і дэбош.

Парогі ўсе аббіла маці,
Маліла ўсіх:
— Я ж вам кажу,
Не крыўдзіце майго дзіцяці,
Лепш я той тэрмін адсяджу.

Цімох Карага

...Такі далікатны, дзесятаю дарогаю абмінае закон.

...Ніколі не выходзіў з рамак прыстойнасці — іх у яго проста не было.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галіны Юзвюк з Барысаўкі змяшчаем песню

— Вось бачыце, дастаткова мацней закруціць кран, і ўжо не капае.

ПРАФЕСІЯ

Гюго накіраваўся ў Прусію. На граніцы жандары, запаўняючы анкету, спыталі пісьменніка:

— Чым займаецеся?

— Пішу, — адказаў Гюго.

— Я пытаюся, чым здабываеце сродкі на жыццё?

— Пяром, — адказаў той.

Жандар напісаў: „Гюго, гандляр пяром".

АДКАЗ

Аркадзь Аверчанка, рэдактар „Нового Сатирикона", атрымаў пісьмо аднаго з чытачоў: „...Я пакахаў бедную і не вельмі прыгожую дзяўчыну, а тут у мяне закахалася маладая прыгажуня-багацейка. Навучыце мяне — што рабіць?".

Адказ быў дадзены адразу ж:

„Вы павінны ажаніцца з дзяўчынай, якую кахаеце, і хутчэй. Сэрца — перш за ўсё! Мне ж прашу выслаць тэлефон і адрас той другой дзяўчыны. Ваш Абе".

ВЫХАД

Вялікі італьянскі кампазітар Джузепе Вердзі, гуляючы ў наваколлях Неапаля, заглянуў у маленькую таверну і папрасіў падаць шклянку к'янці і смажанае кураня.

Шынкар адразу ж пазнаў, што за славутасць сядзіць у яго за столікам, і вырашыў садраць з госця даражэй.

— Зараз будзе пададзена, сеньёр. З вас дзесяць лір.

— Дзесяць лір! — прытворна жахнуўся Вердзі. — Не, тады зарэжце паўкураня.

ЗАХАПЛЕННЕ

Гейнэ гаварыў:

— Маці майго дзядзькі захаплялася „Прыгодамі разбойніка Картуша", і мой дзядзька стаў банкірам. А мая маці любіла мастацкую літаратуру, і вось я стаў паэтам.

Вышэйшая мера самазакаханасці: таптаць сцежку да самога сябе.